Rapport

SIGNIFICANT

Inburgering nieuwkomers

Kwalitatieve rapportage 2003

Ministerie van Justitie
Barneveld, december 2004
Referentienummer 4.088

Significant B.V. Thorbeckelaan 91, 3771 ED Barneveld • www.significant.nl
Tel.: 0342 40 52 40, Fax: 0342 40 52 46 • info@significant.nl • KvK 39081506

Inhoudsopgave

Voorwoord **5**

Managementsamenvatting **6**
Wijziging vragenlijst en methode van gegevensverzameling 6
De respons en het gebruik van de monitor 6
De uitkomsten in 2003 7
De activiteiten in 2003 in beeld 7
De nieuwe deelnemers en de afgesproken trajecten 8
De resultaten 8
Verschillen tussen gemeentegroepen 9

1 Inleiding **10**
Achtergrond 10
De regelgeving voor de inburgering van nieuwkomers 10
Een beschrijving van de processtappen 10
Het Inhoudelijk Verslag 12
Doel van het Inhoudelijk Verslag 12
De gegevensverzameling en rapportages tot en met 2002 12
De gegevensverzameling in 2003 13
De aanpak van de analyses 15
De indelingen in gemeentegroepen 15
De analyse van het gebruik van de monitor 15
De analyse van de uitkomsten 16
De indeling van het rapport 16

2 Gebruik van de monitor **17**
De respons 17
De kwaliteit van de invulling 17
Invulling meeste individuele vragen goed 18
Veel gebruik restcategorieën alleen bij reden uitval 19
De implicaties voor de interpretatie van de uitkomsten 20

3 De stromen 21
Instroom en bereik 21
30.271 meldingsplichtigen in 2003 21
Aantal meldingsplichtigen redelijk stabiel 23
Overeenkomsten en vrijstellende beschikkingen 24
22.880 nieuwe deelnemers aan inburgeringstrajecten 24
Aantal overeenkomsten fluctueert, minder volledige vrijstellingen 25
Resultaten 26
Bijna 45.000 deelnemers aan inburgeringstrajecten in 2003 26
Kleine verschillen in resultaten tussen verschillende gemeentegroepen 27
Een cohortanalyse voor 2003 27

4 De kenmerken van de nieuwe deelnemers 29
De doelgroepen 29
Tweederde nieuwe deelnemers is gezinsvormer of -hereniger 29
Minder nieuwkomers met Nederlands nationaliteit 30
Het geslacht 31
Kleine meerderheid van de nieuwe deelnemers is vrouw 31
Meer mannen in grotere gemeenten 31
De leeftijd 32
Helft van de nieuwe deelnemers is jonger dan 30 jaar 32
Geen grote verschuivingen in leeftijd nieuwkomers 33
Het opleidingsniveau 33
Lager opleidingsniveau binnen G4-gemeenten 33
Beperkte verschuivingen in het opleidingsniveau over de jaren 34
Het land van herkomst 35
29% van de nieuwe deelnemers is uit Turkije of Marokko 35
Minder Oost-Europese en Irakese deelnemers in grote gemeenten 35

5 De nieuwe trajecten 37
Het doel van het traject 37
Meerderheid trajecten heeft professionele doelstelling 37
In grotere gemeenten komen trajecten met professionele doelstelling vaker voor 37
Het aantal afgesproken uren 38
84% van trajecten duurt tussen 400 en 799 uur 38
Minder uren worden afgesproken binnen G4-gemeenten dan in overige gemeenten 39

6 De resultaten van de inburgeringstrajecten 40
Uitval tijdens het traject 40
Verhuizing belangrijkste reden van uitval 40
Verschillen tussen gemeentegroepen in gebruik categorieën 'onbekend' en 'overig' 40
Beperkte toename in 'verhuizing' als reden van uitval 41
Afronding van het traject 42
Aantal verklaringen neemt toe 42
Gemiddeld resulteert traject in stijging taalvaardigheid met één NT2-niveau 44

7 Conclusies 48
Het gebruik van de monitor 48
De uitkomsten 48

A Begrippenlijst 51

B De indeling van de gemeenten 54

C De vragenlijst 57

Voorwoord

Voor u ligt de kwalitatieve rapportage over de inburgering van nieuwkomers voor 2003. In de monitor nieuwkomers worden gegevens verzameld over de instroom en de voortgang van de inburgering van nieuwkomers. In de rapportage wordt ingegaan op het *gebruik* van de monitor en de *monitoruitkomsten* voor 2003.

Dit is de achtste rapportage over de inburgering van nieuwkomers. De eerdere rapportages hadden betrekking op de inburgering in de periode 1996 tot en met 2002.

Het rapport is in de periode augustus tot en met oktober 2004 door Significant B.V. opgesteld in opdracht van het Ministerie van Justitie.

Managementsamenvatting

Vanaf 1998 is de Wet Inburgering Nieuwkomers (WIN) van kracht. De WIN moet ertoe leiden dat nieuwkomers door middel van een kwalitatief hoogstaand inburgeringstraject zo snel mogelijk kennis maken met de Nederlandse samenleving en de Nederlandse taal.

Om de voortgang van de inburgering van nieuwkomers te kunnen monitoren, worden elk jaar gegevens verzameld bij alle gemeenten die in het kader van de WIN een rijksbijdrage ontvangen. De gemeenten dienen een vragenlijst in te vullen, waarin gevraagd wordt naar de instroom van nieuwkomers, het bereik van nieuwkomers, het aantal overeenkomsten en vrijstellingen, de kenmerken van de nieuwe deelnemers, de kenmerken van de nieuwe trajecten en de resultaten van de trajecten. De door de gemeenten aangeleverde gegevens voor het peiljaar 2003 zijn verwerkt in dit rapport.

Wijziging vragenlijst en methode van gegevensverzameling

Voor de meting van 2003 is de vragenlijst aanzienlijk aangepast ten opzichte van voorgaande metingen. De aanpassing betreft voornamelijk een vereenvoudiging van de opzet. Dit is het gevolg van de behoefte om de vragenlijsten van alle monitors betreffende inburgering te harmoniseren en om de administratieve lasten voor de gemeenten te beperken. Naast de wijzigingen in de vragenlijst is ook de methode van gegevensverzameling veranderd. Voor de eerste keer is gebruik gemaakt van een Internet applicatie ('de monitor nieuwkomers') voor het aanleveren van gegevens.

De wijzigingen in de vragenlijst hebben consequenties voor de rapportage over 2003. Door de aanpassingen zijn de mogelijkheden om vergelijkingen te maken met voorgaande jaren beperkt.

De respons en het gebruik van de monitor

De respons was hoog – in totaal hebben 472 van de 489 gemeenten (97%) de monitor ingevuld. Eén grote[1] gemeente en zestien kleine[2] gemeenten hebben de monitor niet ingevuld.

---

[1] Gemeente met meer dan 150 overeenkomsten in 2003

[2] Gemeente met minder dan 26 overeenkomsten in 2003

Ook de kwaliteit van de invulling van de individuele vragen was hoog. Alleen de vragen naar taalvaardigheid bij afronding en de vragen omtrent het resultaat uitgesplitst naar cohort[3] werden minder goed ingevuld. Kortom, de nieuwe vragenlijst en de nieuwe applicatie voor de gegevensverzameling hebben goed gefunctioneerd.

De uitkomsten in 2003

De activiteiten in 2003 in beeld

In het schema staan de verschillende stappen in het inburgeringsproces. Hierna worden de aantallen nieuwkomers gepresenteerd die een bepaalde processtap hebben doorlopen in 2003. Opgemerkt dient te worden dat het hier veelal om *verschillende* groepen nieuwkomers gaat en de gegevens derhalve niet bij elkaar opgeteld kunnen worden. Zo zal een deel van de nieuwkomers die in 2003 een volledige vrijstelling hebben gekregen of een overeenkomst sluiten, vóór 2003 reeds meldingsplichtig zijn geworden.

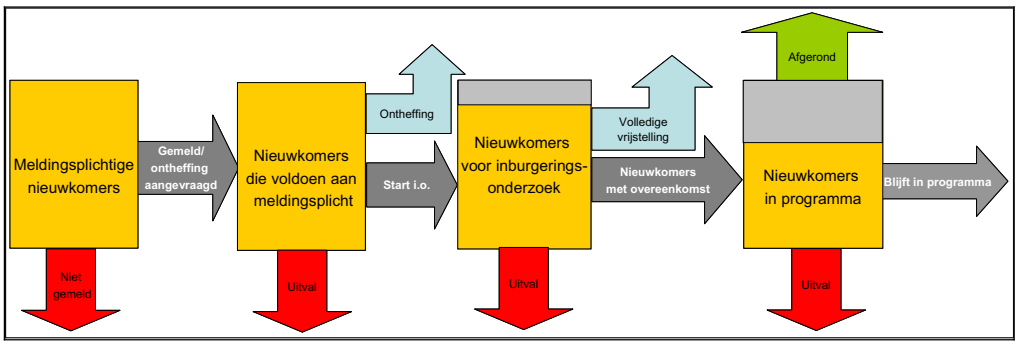

Figuur 1: de processtappen voor de inburgering van nieuwkomers. De lichtgrijze blokjes geven de nieuwkomers weer die niet meer in het proces zitten

In 2003 werden 30.271 nieuwkomers meldingsplichtig. Daarvan heeft 93% (28.266 nieuwkomers) aan de meldingsplicht voldaan door zich te melden voor een inburgeringsonderzoek of om een ontheffing aan te vragen.

Er is in 2003 aan 1.233 nieuwkomers een volledige ontheffing verleend, bijvoorbeeld omdat zij aan bepaalde opleidingsvereisten voldoen.

[3] Groep nieuwkomers met wie in hetzelfde peiljaar een overeenkomst is afgesloten

In totaal hebben 2.326 nieuwkomers na het inburgeringsonderzoek alsnog een volledige vrijstelling gekregen; zij hoeven het inburgeringstraject niet te volgen. Met 22.880 nieuwkomers is na het inburgeringsonderzoek een overeenkomst afgesloten voor het volgen van een inburgeringstraject.

In totaal volgden 44.643 nieuwkomers een inburgeringstraject in 2003. Daarvan is 49% vóór 2003 gestart.

De nieuwe deelnemers en de afgesproken trajecten

Tweederde van de ruim 22.000 nieuwe deelnemers is gezinsvormer of –hereniger en een kwart is voormalig asielzoeker. Ruim de helft (57%) van de nieuwe deelnemers is vrouw. De nieuwkomers zijn over het algemeen relatief jong; de helft is jonger dan 30 jaar.

Het opleidingsniveau van de nieuwkomers vertoont een tweedeling. De helft heeft een laag opleidingsniveau (VBO/MAVO of lager), maar er is ook een aanzienlijke groep (26%) hoog opgeleiden. Als gekeken wordt naar het land van herkomst, komen relatief veel deelnemers uit Turkije, Marokko, Oost Europa, overig Azië of overig Afrika.

Een meerderheid (59%) van de nieuwe trajecten heeft een professionele doelstelling, dat wil zeggen dat het traject gericht is op het verwerven van arbeid. Daarnaast zijn er veel trajecten (30% van het totaal) met een educatieve doelstelling, dat wil zeggen dat het traject gericht is op het volgen van een opleiding.

De resultaten

Van de 44.643 deelnemers aan inburgeringstrajecten in 2003 blijft ongeveer de helft aan het eind van 2003 in het traject. 41% rondt het traject in 2003 af, het merendeel daarvan zijn nieuwkomers die in 2002 zijn gestart. Daarnaast valt 7% van de deelnemers voortijdig uit.

De voornaamste oorzaak van uitval is verhuizing (de aangegeven reden voor 35% van de uitvallers). In het algemeen is beperkt zicht op de redenen van uitval. Een aanzienlijk deel van de uitvallers (44%) wordt ingedeeld in de categorieën 'overige redenen' of 'reden onbekend'.

Er zijn in 2003 20.188 verklaringen afgegeven, een duidelijke stijging ten opzichte van voorgaande jaren. Een analyse van de taalvaardigheid van de afronders laat zien dat ongeveer 80% bij aanvang van het traject NT2-niveau 0 had. Bij afronding heeft slechts 26% niveau 0. Gemiddeld stijgt de taalvaardigheid bij afronding met één NT2-niveau.

Verschillen tussen gemeentegroepen

Een indeling van de gemeenten naar 'omvang' (het aantal nieuwkomers) laat verschillen zien, zowel in de samenstelling van de nieuwe deelnemers als in de trajecten en taalresultaten. Op overige (resultaat)gebieden zijn geen grote verschillen waarneembaar.

In de grotere gemeenten zijn relatief meer gezinsvormers en –herenigers en relatief minder voormalige asielzoekers. Ook zijn er verhoudingsgewijs meer mannen onder de nieuwkomers in de grotere gemeenten dan in de kleinere gemeenten. In de G4 gemeenten wijkt het opleidingsniveau af; er zijn relatief meer laag opgeleiden dan in andere gemeenten. Ook het land van herkomst verschilt per gemeentegroep; in de grotere gemeenten zijn meer nieuwkomers uit Marokko en Turkije en minder nieuwkomers uit Irak en Oost Europa.

De grotere gemeenten hebben meer trajecten met een professionele doelstelling en minder trajecten met een sociale of educatieve doestelling dan de kleinere gemeenten. De G4 gemeenten in het bijzonder hebben relatief weinig trajecten van 600 uur of meer.

Als gekeken wordt naar de taalvaardigheid bij afronding, dan zijn ook verschillen te zien tussen de gemeentegroepen. Het eindniveau van de deelnemers ligt gemiddeld lager in de grotere gemeenten.

1 Inleiding

Achtergrond

De regelgeving voor de inburgering van nieuwkomers

101 Vanaf september 1998 is in Nederland de Wet Inburgering Nieuwkomers (WIN) van kracht. De WIN bouwt voort op de in 1996 ingevoerde regelingen voor inburgering op vrijwillige basis. Met de WIN wordt het inburgeringsbeleid versterkt door middel van een wettelijke verplichting voor zowel nieuwkomers als gemeenten.

102 Doel van de WIN is er voor te zorgen dat nieuwkomers zo snel mogelijk zelfredzaam zijn in hun functioneren in de Nederlandse samenleving. De WIN moet ertoe leiden dat alle nieuwkomers optimaal gebruik maken van een kwalitatief hoogwaardig inburgeringstraject. Hierdoor kunnen zij de Nederlandse taal leren en kennismaken met de Nederlandse samenleving. Daarnaast kunnen zij zich voorbereiden op deelname aan de arbeidsmarkt, op een opleiding of op maatschappelijke participatie.

103 De WIN richt zich op vreemdelingen met een verblijfsvergunning voor bepaalde tijd (asiel of regulier) en nieuwkomers met de Nederlandse nationaliteit die niet in Nederland zijn geboren. EU-onderdanen en vreemdelingen die naar Nederland komen om te werken in loondienst of zich vestigen voor een tijdelijk doel zijn uitgesloten van deelname.

Een beschrijving van de processtappen

104 Het proces van inburgering bestaat uit verschillende stappen, die hieronder worden toegelicht. In figuur 1.1 staat een overzicht van de verschillende processtappen.

Melding voor het inburgeringsonderzoek

105 Een nieuwkomer moet zich binnen zes weken na inschrijving bij een gemeente of na het ontvangen van een verblijfsvergunning melden voor een inburgeringsonderzoek. Aan de hand van de gegevens in de Gemeentelijke Basis Administratie kan de gemeente bepalen of een nieuwe inwoner onder de WIN meldingsplichtig is.

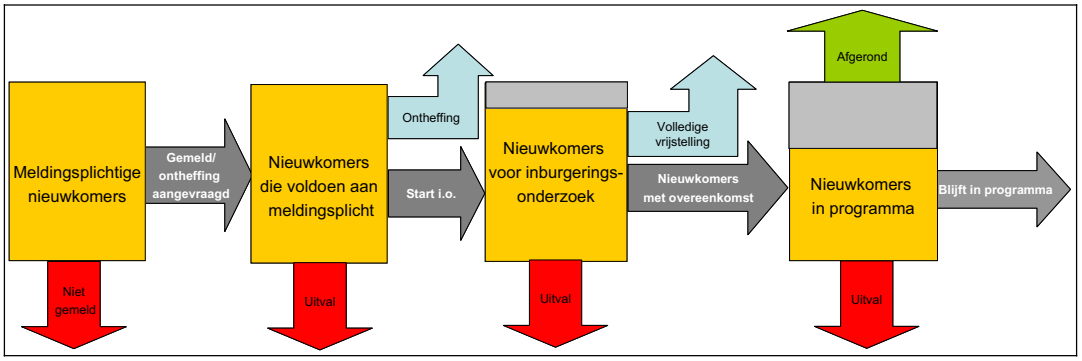

Figuur 1.1: de processtappen voor de inburgering van nieuwkomers. De lichtgrijze blokjes staan voor de nieuwkomers die niet meer in het proces zitten

106 In uitzonderlijke gevallen kan de nieuwkomer hiervoor een (tijdelijke) ontheffing krijgen. Zo kan een tijdelijke ontheffing verleend worden als er sprake is van lichamelijke klachten. Een ontheffing voor onbepaalde tijd kan bijvoorbeeld aan een nieuwkomer met de Nederlandse nationaliteit verleend worden als aan bepaalde opleidingsvoorwaarden is voldaan. Met het aanvragen van een ontheffing voldoet de nieuwkomer ook aan de meldingsplicht

Het inburgeringsonderzoek en de overeenkomst

107 Als de nieuwkomer geen ontheffing krijgt, wordt een inburgeringsonderzoek uitgevoerd. In het inburgeringsonderzoek wordt onder andere gekeken naar het taalniveau, de eerder genoten opleiding, de werkervaring van de nieuwkomer en naar zijn/haar perspectieven en eigen wensen. Deze informatie wordt gebruikt om een inburgeringstraject voor de nieuwkomer samen te stellen. Het te volgen traject, het aantal uren en de verplichtingen van zowel de nieuwkomer als de gemeente worden vastgelegd in een 'vaststellende beschikking' oftewel overeenkomst[4]. Het kan ook zijn dat op basis van het inburgeringsonderzoek de nieuwkomer een volledige vrijstelling voor deelname aan een inburgeringstraject krijgt of een gedeeltelijke vrijstelling voor bepaalde onderdelen van het traject.

Het traject en de afronding

108 Het inburgeringstraject bevat een educatief gedeelte, trajectbegeleiding en maatschappelijke begeleiding. In het educatieve onderdeel wordt onderwijs gegeven in het Nederlands als tweede taal (NT2), maatschappelijke oriëntatie en beroepsoriëntatie.

---

[4] In het inhoudelijke verslag van voorgaande jaren is de term 'vaststellende beschikking' gebruikt. In dit rapport wordt, net als in de vragenlijst voor 2003 en de monitor oudkomers, voor hetzelfde begrip de term 'overeenkomst' gebruikt.

109 De trajectbegeleiding en maatschappelijke begeleiding richten zich op het begeleiden, motiveren en ondersteunen van de nieuwkomer. Er vinden tussentijdse evaluaties plaats en er wordt gesproken over de voortgang van het educatieve deel van het traject. Tevens wordt praktische ondersteuning geboden bij het dagelijkse leven van de nieuwkomer.

110 Bij afronding van het educatieve onderdeel wordt een toets afgenomen bestaande uit een onderdeel voor taalvaardigheid en een onderdeel voor maatschappelijke ontwikkeling. Op basis van deze toets ontvangt de nieuwkomer een verklaring van de onderwijsinstelling waaruit blijkt met welk niveau hij[5] het traject heeft afgesloten.

111 Na afronding van het inburgeringstraject wordt de nieuwkomer doorgeleid, waarbij hij advies ontvangt over doorstroming naar vervolgonderwijs of de arbeidsmarkt.

Het Inhoudelijk Verslag

Doel van het Inhoudelijk Verslag

112 Het Inhoudelijk Verslag WIN is opgezet om informatie te verzamelen over de voortgang van het proces van inburgering voor nieuwkomers. Deze informatie wordt gebruikt door het Ministerie van Justitie om het beleid te kunnen evalueren en verder te ontwikkelen en om de gemeenten beter te kunnen ondersteunen.

De gegevensverzameling en rapportages tot en met 2002

113 Voor het Inhoudelijk Verslag wordt elk jaar een vragenlijst uitgezet bij de gemeenten waarin gegevens over de inburgering van nieuwkomers in het voorgaande jaar worden gevraagd. De vragenlijst heeft betrekking op de stromen in de verschillende processtappen, de kenmerken van de deelnemers, de inhoud van de trajecten en de resultaten.

114 De gegevens die in het Inhoudelijk Verslag worden verzameld, worden verwerkt tot een integrale rapportage. De rapportage geeft een beeld van de voortgang van inburgering van nieuwkomers in dat jaar.

115 Vanaf 1996 is een aantal rapportages verschenen, waarvan de meest recente:-
- Inburgering 2000-2001, Inhoudelijk verslag van uitvoering en resultaten;
- Inburgering nieuwkomers 2002, Inhoudelijk verslag van uitvoering en resultaten.

---

[5] In dit rapport wordt de mannelijke vorm gebruikt voor nieuwkomers. Hiermee worden, tenzij anders vermeld, echter ook vrouwelijke nieuwkomers bedoeld.

De gegevensverzameling in 2003

Aanpassing van de vragenlijst

116 Voor de meting van 2003 is de vragenlijst aanzienlijk aangepast. De aanpassing betreft voornamelijk een vereenvoudiging van de opzet. Dit is het gevolg van de behoefte naar meer harmonisatie van de vragenlijsten van monitors betreffende inburgering. Daarnaast worden de administratieve lasten voor de gemeenten hiermee beperkt. In zijn huidige vorm komt de vragenlijst meer overeen met de vragenlijst voor de monitor oudkomers.

117 Een groot deel van de gegevens wordt per cohort gevraagd, waarbij een cohort een groep deelnemers is die in hetzelfde jaar is gestart. Zo worden gegevens over geslacht of opleidingsniveau alleen voor nieuwe deelnemers verzameld en worden gegevens over het resultaat (uitval, afronding e.d.) per cohort verzameld. Het voordeel van het verzamelen van gegevens op cohortniveau is dat trends en ontwikkelingen in de kenmerken van deelnemers en trajecten en in de resultaten beter gevolgd kunnen worden.

118 Ook in de definitie van een cohort is een wijziging opgetreden ten opzichte van voorgaande metingen. Voor 2003 wordt een cohort gedefinieerd als de groep van nieuwkomers met wie in het betreffende jaar een overeenkomst werd gesloten. Voor de jaren daarvoor was de definitie van een cohort de groep nieuwkomers die in het betreffende jaar meldingsplichtig is geworden.

119 Door de wijzigingen in de vragenlijst zijn vergelijkingen met voorgaande jaren niet altijd mogelijk. In tabel 1.1 staat een overzicht van de onderwerpen in de vragenlijst van 2003 en de mate waarin vergelijkingen mogelijk zijn met voorgaande jaren. De vragenlijst zelf is te vinden in bijlage C.

Onderwerp	Vergelijking mogelijk met voorgaande jaren
Meldingsplichtigen	Ja
Melding en ontheffing	Ja, maar niet op alle deelvragen
Aantal overeenkomsten en volledige vrijstellingen	Ja
Doel overeenkomsten	Nee
Aantal uren educatie in nieuwe trajecten	Nee
Doelgroep nieuwe deelnemers[6]	Ja
Geslacht nieuwe deelnemers	Ja
Opleidingsniveau nieuwe deelnemers	Ja
Land van herkomst nieuwe deelnemers	Nee
Leeftijd nieuwe deelnemers	Gedeeltelijk; categorie-indeling is gewijzigd
Resultaat (afronding, uitval en aantal dat in traject blijft) naar cohort	Alleen op geaggregeerd niveau. Vergelijking per cohort is niet mogelijk door definitieverschil
Reden uitval	Gedeeltelijk; categorie-indeling is gewijzigd
Aantal verklaringen	Ja
Taalvaardigheid van de afronders	Ja

Tabel 1.1: de onderwerpen in de vragenlijst voor 2003 en de mogelijkheid om vergelijkingen te maken met voorgaande jaren

Gegevensverzameling via een Internet applicatie

120 De gegevens voor de monitor zijn door middel van een Internet applicatie verzameld. De gemeenten kunnen hun gegevens via de website www.monitorinburgering.nl invullen en opsturen. De gemeenten accorderen hun gegevens door het intypen van een pincode die is opgestuurd naar de resultaatverantwoordelijke ambtenaar.

121 Dit was de eerste keer dat de gemeenten de gegevens via het Internet konden aanleveren. Ondersteuning aan de gemeenten werd geboden op diverse manieren. De website bevat uitgebreide handleidingen en toelichtingen. Daarnaast ondersteunde een helpdesk gemeenten die vragen hadden over de monitor. Opgemerkt dient te worden dat voor de monitor oudkomers reeds vanaf het begin gebruik is gemaakt van een dergelijke Internet applicatie. Hierdoor heeft een groot aantal gemeenten al ervaring opgebouwd met het aanleveren van gegevens via Internet.

[6] Met nieuwe deelnemers wordt bedoeld nieuwkomers met wie in het betreffende jaar een overeenkomst is afgesloten

122 Voor de meting van 2003 werd de Internet applicatie vanaf mei 2004 voor twee maanden beschikbaar gesteld aan de gemeenten.

De aanpak van de analyses

123 Van zowel het gebruik van de monitor als van de monitoruitkomsten is een analyse gemaakt. Voor beide analyses is een vergelijking gemaakt tussen verschillende groepen gemeenten.

De indelingen in gemeentegroepen

124 De gemeenten die gegevens aanleveren voor de monitor nieuwkomers, verschillen onderling in hun omvang en in de kenmerken van de nieuwkomers die in de gemeente wonen. Voor de analyses zijn de gemeenten ingedeeld in gemeentegroepen, bestaande uit gemeenten met vergelijkbare karakteristieken.

125 De indeling is voornamelijk gemaakt op basis van het aantal overeenkomsten met nieuwkomers in 2003, maar de G4 gemeenten vormen een aparte groep. Gekozen is voor een indeling van:-

- Kleine gemeenten met 0-25 overeenkomsten in 2003;
- Middelgrote gemeenten met tussen 26 en 150 overeenkomsten in 2003;
- Grote gemeenten met meer dan 150 overeenkomsten in 2003;
- De G4 gemeenten Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht.

126 De indeling van de gemeenten in de vier groepen staat in bijlage B van het rapport.

De analyse van het gebruik van de monitor

127 In deze stap is een responsanalyse gemaakt. Hebben alle gemeenten die de monitor dienen in te vullen, dat daadwerkelijk gedaan? Tevens is gekeken naar de soort fouten die de gemeenten maken en de mogelijke oorzaken daarvan. Hierbij is gelet op:-

- De mate waarin de individuele vragen volledig en correct zijn ingevuld door de gemeenten en betrekking hebben op de juiste groep nieuwkomers (bijvoorbeeld alleen nieuwkomers met wie in 2003 een overeenkomst is afgesloten);
- De mate waarin gemeenten gebruik maken van de restcategorieën ‘overig’ en ‘onbekend’.

128 Om meer inzicht te krijgen in de oorzaak van fouten of een onvolledige invulling van de vragen is gekeken naar de opmerkingen van de gemeenten. Veelal bieden deze opmerkingen inzicht in eventuele knelpunten.

De analyse van de uitkomsten

129 Na de controle zijn de gegevens statistisch geanalyseerd. De gegevens worden zowel op een geaggregeerd niveau (over alle gemeenten) als per gemeentegroep bekeken.

130 Een belangrijk onderdeel van de analyse is de informatie over de stromen van nieuwkomers. De informatie over het aantal nieuwkomers dat is begonnen aan een traject, hoeveel daarvan het traject hebben afgerond en hoeveel er zijn uitgevallen, zijn - mits de kwaliteit van de gegevens het toelaat - voor de individuele cohorten uitgewerkt.

131 Waar mogelijk is een vergelijking gemaakt met de uitkomsten uit eerdere metingen. Zo kan de ontwikkeling van de inburgering van nieuwkomers verder in beeld worden gebracht. Zoals eerder is vermeld, is door de wijziging in de vragenlijst een vergelijking niet altijd mogelijk. Ook waar vergelijkingen wel mogelijk zijn, is vaak voorzichtigheid geboden bij de interpretatie van trends door een mogelijk effect van wijziging in de formulering. Deze aandachtspunten zijn in het rapport steeds toegelicht.

132 De analyses zijn gebaseerd op de door de gemeenten elektronisch aangeleverde gegevens. De gegevens zijn gecontroleerd op inconsistenties in de elektronische bestanden.

De indeling van het rapport

133 Hoofdstuk 2 gaat in op het gebruik van de monitor (de respons en de kwaliteit van de invulling) en de gevolgen voor de interpretaties van de uitkomsten. Hoofdstuk 3 behandelt de stromen in 2003, waaronder de instroom, het bereik, overeenkomsten, vrijstellingen en de uitstroom. In hoofdstuk 4 zijn de kenmerken van de nieuwe deelnemers aan inburgeringstrajecten beschreven en in hoofdstuk 5 de trajecten die met de nieuwe deelnemers zijn afgesproken. Hoofdstuk 6 gaat in detail in op de resultaten, waaronder de redenen van uitval en de taalvaardigheid bij afronding. In hoofdstuk 7 worden conclusies gepresenteerd.

134 In bijlage A staat een begrippenlijst. De indeling van de gemeenten in gemeentegroepen die in dit rapport wordt gehanteerd, staat in bijlage B. Ten slotte is in bijlage C de vragenlijst voor 2003 opgenomen.

2 Gebruik van de monitor

201 Dit hoofdstuk gaat in op de respons op de monitor nieuwkomers en de invulling van de individuele vragen. Deze resultaten zijn ook van belang voor de interpretatie van de uitkomsten in de volgende hoofdstukken.

De respons

202 In totaal hadden 489 gemeenten in 2003 nieuwkomers; dus hadden deze gemeenten de monitor nieuwkomers moeten invullen. Daarvan hebben 472 gemeenten (97%) de monitor daadwerkelijk ingevuld. Zestien kleine gemeenten en één grote gemeente hebben de monitor niet ingevuld; deze gemeenten hadden samen 471 overeenkomsten in 2002 (2% van het totaal in dat jaar). Een overzicht van de respons per gemeentegroep staat in tabel 2.1.

	Respons per gemeentegroep				Totaal
	Klein	Midden	Groot	G4	
Aantal gemeenten met nieuwkomers in 2003	357	101	27	4	489
Aantal dat de monitor heeft ingevuld	341	101	26	4	472
Percentage respons	96%	100%	96%	100%	97%

Tabel 2.1: de respons in 2003 per gemeentegroep

203 De respons is hoog en vergelijkbaar met de respons in 2002. Toen hadden 490 van de 496 gemeenten de monitor ingevuld, een respons van 99%.

De kwaliteit van de invulling

204 Er is gekeken naar de kwaliteit van de invulling van de individuele vragen voor 2003. Daarbij is gelet op de mate waarin de vragen volledig en correct zijn ingevuld en de mate waarin gebruik is gemaakt van de restcategorieën 'overig' en 'onbekend'.

Invulling meeste individuele vragen goed

205 In tabel 2.2 staat een overzicht van de invulling van de individuele vragen. Niet alle vragen zijn van toepassing op alle gemeenten. Zo zijn de vragen over de kenmerken van de nieuwe deelnemers (doelgroep, leeftijd, enzovoort) alleen van toepassing op gemeenten waarin overeenkomsten zijn afgesloten in 2003. Als hiermee rekening wordt gehouden, dan blijkt dat alle vragen door alle relevante gemeenten zijn ingevuld met uitzondering van de vragen over taalvaardigheid.

206 De meeste gemeenten hebben de vragen ook goed ingevuld, dat wil zeggen dat de vraag volledig is ingevuld en dat de aantallen in de vraag aansluiten bij de aantallen in andere vragen. De kwaliteit van de invulling ligt vooral laag bij de vraag 4a - 4c naar resultaten (het aantal nieuwkomers dat in 2003 afrondt, uitvalt of in het traject blijft), die door iets meer dan de helft van de gemeenten goed wordt ingevuld. In de vraag naar resultaten dienen de gemeenten een uitsplitsing te maken naar cohorten en juist deze uitsplitsing lijkt veel problemen op te leveren.

Vraag	Van toepassing	Ingevuld		Goed ingevuld	
		Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
1a (Meldingsplichtigen)	472	472	100%	472	100%
1b (Bereik)	464	464	100%	456	98%
1c (Ontheffingen)	139	139	100%	139	100%
2a (Overeenkomsten)	472	472	100%	472	100%
2b (Vrijstellingen)	243	243	100%	243	100%
2c (Uren educatie)	460	460	100%	444	97%
3a (Doelgroep)	460	460	100%	434	94%
3b (Opleidingsniveau)	460	460	100%	437	95%
3c (Land van herkomst)	460	460	100%	434	94%
3d (Leeftijd)	460	460	100%	433	94%
4a,b,c (Resultaten: afronding en uitval)	460	460	100%	248	54%
4d (Reden uitval)	285	285	100%	276	97%
5a (Verklaringen)	460	460	100%	460	100%
5b (Toetsresultaten: lezen)	460	454	99%	394	86%
5c (Toetsresultaten: schrijven)	460	455	99%	394	86%
5d (Toetsresultaten: spreken)	460	446	97%	382	83%
5e (Toetsresultaten: luisteren)	460	433	94%	369	80%

Tabel 2.2: de mate van invulling van de individuele vragen

207 Ook de vragen naar taalvaardigheid (5b – 5e) worden niet door alle gemeenten goed ingevuld. De invulling van de taalvragen is ook in de vorige rapportage als knelpunt genoemd. Uit de opmerkingen van gemeenten in 2003 bij de taalvragen komt een aantal oorzaken voor van onvolledige invulling:-

- Het jaar waarin de eindtoets wordt afgelegd, correspondeert niet met het jaar waarin de nieuwkomer het traject afrondt, waardoor het aantal afronders niet gelijk is aan het aantal in de taalvragen (19 gemeenten merken dit op);
- Het startniveau is niet bekend of de bepaling hiervan is niet helemaal vergelijkbaar met de toets voor het eindniveau (6 gemeenten merken dit op);
- De nieuwkomers worden niet op alle vaardigheden getoetst. Spreken en luisteren worden veel genoemd als vaardigheden die niet worden getoetst (9 gemeenten merken dit op).

Veel gebruik restcategorieën alleen bij reden uitval

208 Enkele vragen hebben een antwoordcategorie 'overig' en/of 'onbekend'. Grootschalig gebruik van deze categorieën vermindert de informatieve waarde van de monitoruitkomsten. Daarnaast zou veelvuldig gebruik van de categorie 'onbekend' kunnen duiden op onvoldoende registratie van dat aspect.

Vraag	Totaal aantal nieuwkomers[7]	Percentage onbekend	Percentage overig
2c (Uren educatie)	23.067	2%	n.v.t.
3a (Doelgroep)	23.119	3%	n.v.t.
3b (Opleidingsniveau)	23.113	6%	n.v.t.
3c (Land van herkomst)	22.927	2%	4%
3d (Leeftijd)	23.086	0%	n.v.t.
4d (Reden uitval)	2.874	22%	22%

Tabel 2.3: gebruik van restcategorieën in 2003

209 Tabel 2.3 bevat een overzicht van het gebruik van restcategorieën. Het gebruik van de restcategorieën voor de kenmerken van de nieuwe trajecten (vraag 2c) en de kenmerken van de nieuwe deelnemers (vragen 3a – 3d), is laag. Alleen ligt het zicht op het opleidingsniveau iets lager dan het zicht op de overige kenmerken: uren educatie, doelgroep, land van herkomst en leeftijd.

[7] Het aantal nieuwkomers in 2c en 3a tot en met 3d zou gelijk moeten zijn. De verschillen komen doordat de individuele vragen niet door alle gemeenten goed zijn ingevuld

210 Het gebruik van restcategorieën voor nieuwkomers die in 2003 uitvallen, ligt daarentegen hoog. Voor 44% van de uitvallers is de reden van uitval onbekend of valt de reden in de categorie 'overig'. Hierdoor blijft het zicht op de oorzaken van uitval bij nieuwkomers beperkt.

De implicaties voor de interpretatie van de uitkomsten

211 Door de hoge respons op de monitor nieuwkomers en de goede invulling van de meeste individuele vragen kunnen de uitkomsten in deze rapportage als representatief worden beschouwd voor de inburgering van nieuwkomers in Nederland. De hoge respons maakt het ook mogelijk om uitsplitsing naar gemeentegroep te maken en de verschillen tussen gemeentegroepen verder te onderzoeken.

212 Voor een tweetal aspecten is in het licht van de invulling van de monitor nieuwkomers voorzichtigheid geboden bij de interpretatie van de uitkomsten:-

- De resultaatstromen (aantal uitvallers, afronders en nieuwkomers die in het traject blijven naar cohort): slechts de helft van de gemeenten heeft deze vragen goed ingevuld;
- De reden van uitval: voor 44% van de uitvallers is geen zicht op de reden.

213 Ook de taalvragen worden relatief minder goed ingevuld. Echter, gezien het grote aantal afronders voor wie de taalvragen wel goed worden ingevuld, kunnen de uitkomsten wel degelijk als een betrouwbare weergave van de werkelijke situatie worden beschouwd.

3 De stromen

301 Dit hoofdstuk bespreekt de verschillende stromen van nieuwkomers in 2003. Allereerst komen de instroom en het bereik aan de orde. Vervolgens wordt ingegaan op de overeenkomsten en vrijstellende beschikkingen. Tot slot komen de resultaten (afronding en uitval) van de nieuwkomers aan de orde.

Instroom en bereik

30.271 meldingsplichtigen in 2003

302 In 2003 zijn 30.271 nieuwkomers meldingsplichtig geworden (de instroom). Daarvan hebben 28.266 nieuwkomers (93%) zich gemeld bij de gemeente (het bereik). Voor 26.066 nieuwkomers betrof het een melding voor het inburgeringsonderzoek, 2.200 personen hebben een ontheffing aangevraagd. Figuur 3.1 toont de instroom en het bereik voor 2003.

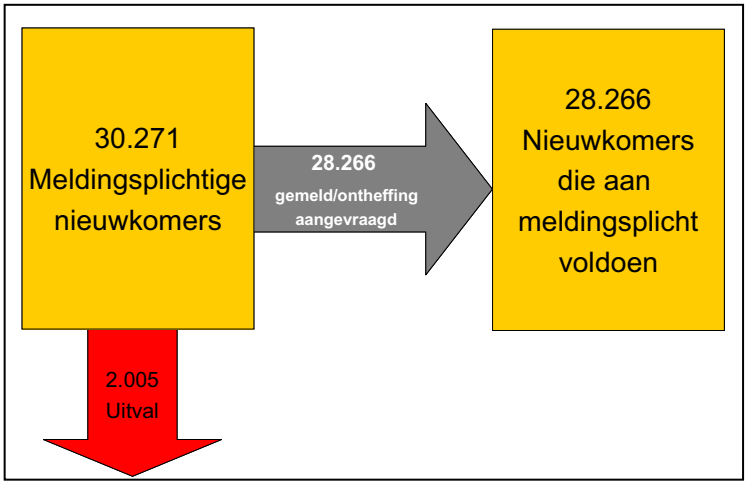

Figuur 3.1: de instroom en het bereik voor 2003

303 Er zijn 1.233 ontheffingen voor onbepaalde tijd verleend in 2003; deze personen hoeven niet deel te nemen aan een inburgeringsonderzoek en –traject. Het aantal ontheffingen voor onbepaalde tijd hoeft niet overeen te komen met het aantal aangevraagde ontheffingen van 2.200. Zo kan het aantal aangevraagde ontheffingen ook betrekking hebben op de ontheffingen voor bepaalde tijd en kan een deel van de verleende ontheffingen betrekking hebben op aanvragen in 2002.

304 Als gekeken wordt naar de verschillende gemeentegroepen valt op dat een groot deel van de meldingsplichtigen in de G4 gemeenten wonen; 38% (of 11.603) van de nieuwkomers komt uit deze gemeentegroep. De middelgrote en grote gemeenten hebben beide 24% van de meldingsplichtigen als inwoner. 14% van de meldingsplichtigen is afkomstig uit de kleine gemeenten. Figuur 3.2 toont deze verdeling.

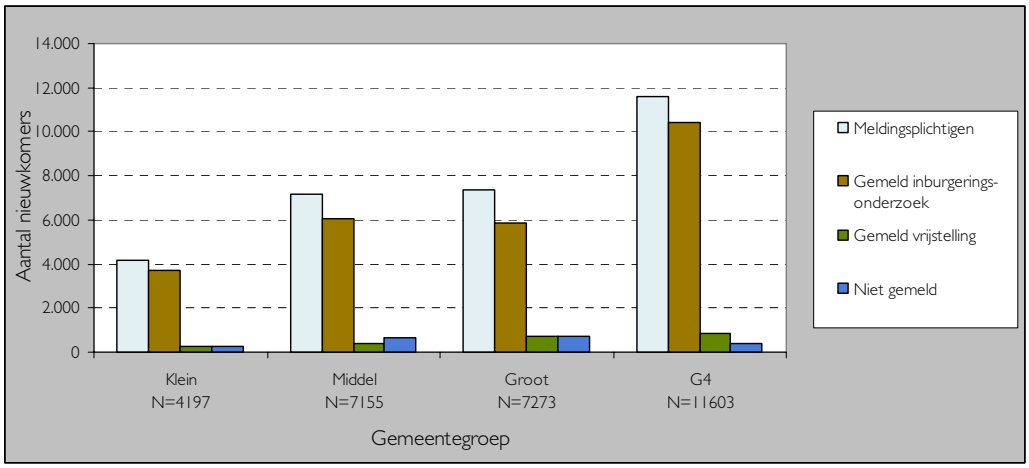

Figuur 3.2: het aantal meldingsplichtigen per gemeentegroep

305 De verhouding tussen het aantal personen dat zich meldt voor het inburgeringsonderzoek, het aantal personen dat zich meldt voor een ontheffing en het aantal personen dat zich niet meldt, verschilt niet veel tussen de gemeentegroepen. In de grote en middelgrote gemeenten lijken relatief iets minder nieuwkomers zich te melden bij de gemeenten. In tabel 3.1 worden de betreffende percentages weergegeven.

	Gemeentegroep				Totaal
	Klein	Middel	Groot	G4	
Gemeld voor inburgeringsonderzoek	88%	85%	80%	90%	**86%**
Gemeld voor ontheffing	6%	6%	10%	7%	**7%**
Niet gemeld	6%	9%	10%	3%	**7%**
Totaal	100%	100%	100%	100%	**100%**
Totaal aantal	4.197	7.155	7.273	11.603	**30.228**[8]

Tabel 3.1: de verhouding van het aantal personen dat zich meldt en niet meldt per gemeentegroep

[8] Er is een verschil met het totaal aantal meldingsplichtigen van 30.271 doordat voor 43 meldingsplichtige nieuwkomers niet bekend is of zij aan de meldingsplicht hebben voldaan.

Aantal meldingsplichtigen redelijk stabiel

306 Door de veranderingen in de vragenlijst is het slechts beperkt mogelijk om een vergelijking te maken van de instroom en het bereik met de gegevens van voorgaande jaren, zie ook tabel 1.1 in hoofdstuk 1.

307 Het aantal meldingsplichtigen lijkt redelijk stabiel. Figuur 3.3 laat zien dat het aantal meldingsplichtigen licht toeneemt van rond de 29.000 in 2001 tot rond de 30.000 in 2002 en 2003[9].

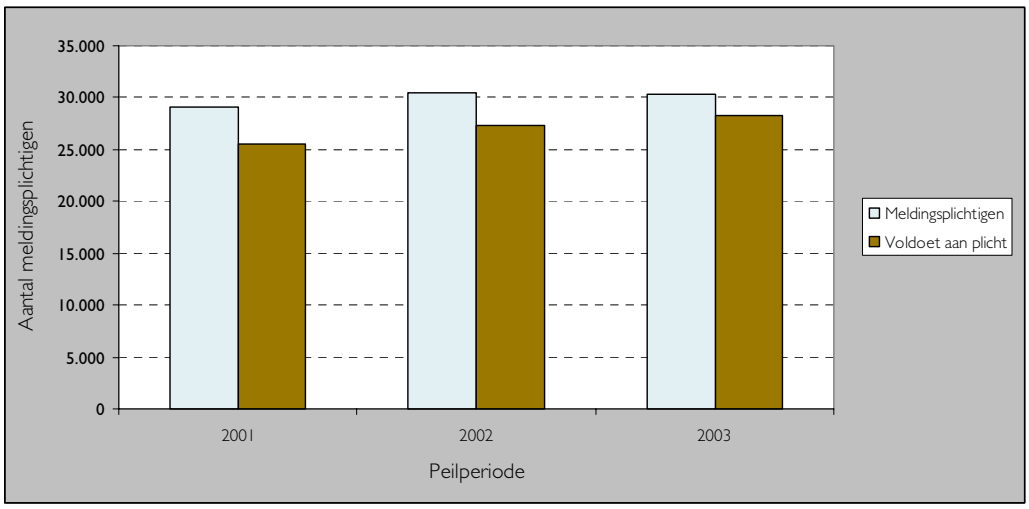

Figuur 3.3: het aantal meldingsplichtigen en het aantal nieuwkomers dat voldoet aan de meldingsplicht vanaf 2001 (de peilperiode is het jaar van meldingsplicht)

308 Figuur 3.3 toont ook het aantal meldingsplichtigen dat aan de meldingsplicht voldoet; dan wel door zich te melden voor het inburgeringsonderzoek, dan wel door zich te melden voor een ontheffing. Het aantal meldingsplichtigen dat aan de meldingsplicht voldoet, vertoont een licht stijgende tendens, van bijna 26.000 personen (88% van de instroom) in 2001 tot ruim 28.000 nieuwkomers (93% van de instroom) in 2003[10].

---

[9] De aantallen meldingsplichtigen wijken af van de aantallen in de vorige rapportage, dit komt door veranderingen in de vragenlijst in 2003 en het gebruik van een andere berekening van het aantal meldingsplichtigen.

[10] Door de verandering in de vragenlijst zijn geen gegevens beschikbaar over nieuwkomers die in 2002 meldingsplichtig zijn en begin 2003 aan de meldingsplicht voldoen. Op basis van de gegevens over 2001 en 2002 is daarom een schatting gemaakt van het aantal meldingsplichtigen in 2002 dat zich in 2003 meldt.

Overeenkomsten en vrijstellende beschikkingen

22.880 nieuwe deelnemers aan inburgeringstrajecten

309 Er is in 2003 met 22.880 nieuwkomers een overeenkomst[11] afgesloten. Aan 2.326 personen is een volledige vrijstelling verleend, deze personen hoeven geen inburgeringstraject te volgen. In totaal hebben dus 25.206 personen in 2003 een inburgeringsonderzoek afgerond.

310 Als de vier gemeentegroepen met elkaar worden vergeleken, wordt 32% van de overeenkomsten in de G4 afgesloten. In de middelgrote en grote gemeenten worden ongeveer evenveel overeenkomsten afgesloten; in beide gemeentegroepen 26% van alle overeenkomsten. De kleine gemeenten nemen 16% van alle overeenkomsten voor hun rekening.

311 Er worden relatief meer vrijstellingen verleend in de grotere gemeenten. In de G4 en de grote gemeenten wordt aan 12% respectievelijk 9% van de nieuwkomers uit het inburgeringsonderzoek een volledige vrijstelling verleend, tegenover 7% in de kleine en middelgrote gemeenten.

312 In figuur 3.4 wordt het aantal overeenkomsten en het aantal vrijstellingen per gemeentegroep weergegeven.

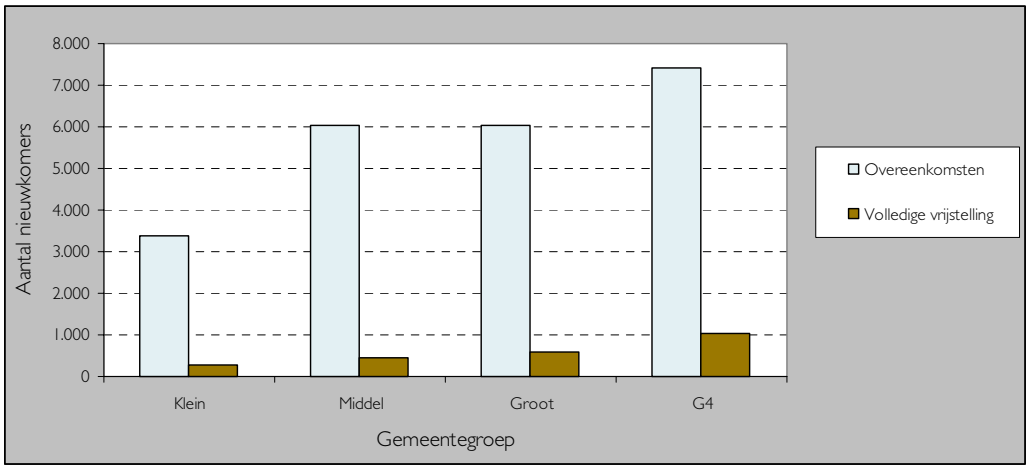

Figuur 3.4: het aantal overeenkomsten en vrijstellingen per gemeentegroep

[11] Een overeenkomst wordt ook wel een vaststellende beschikking genoemd.

Aantal overeenkomsten fluctueert, minder volledige vrijstellingen

313 Zoals uit figuur 3.5 valt af te lezen varieert het aantal overeenkomsten tussen 2001 en 2003. In 2001 zijn er ruim 21.000 overeenkomsten afgesloten, in 2002 zijn dat er bijna 26.000 en in 2003 zijn bijna 23.000 overeenkomsten afgesloten. Er is dus geen duidelijke trend te ontdekken.

314 Het aantal volledige vrijstellingen lijkt licht te dalen, van ruim 2.500 vrijstellingen in 2001 naar 2.300 vrijstellingen in 2002 en 2003. In figuur 3.6 wordt het aantal vrijstellingen van 2001 tot 2003 weergegeven.

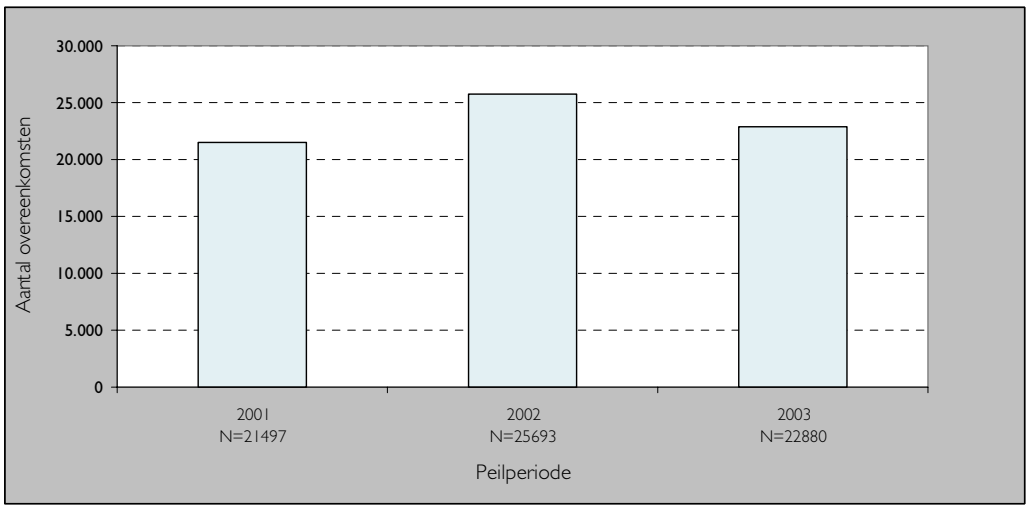

Figuur 3.5: het aantal overeenkomsten vanaf 2001

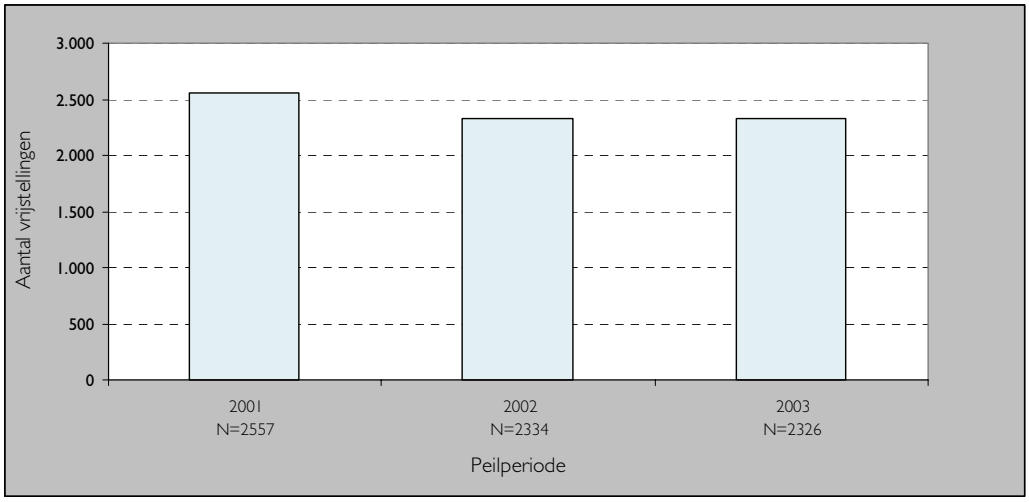

Figuur 3.6: het aantal vrijstellingen vanaf 2001

Resultaten

Bijna 45.000 deelnemers aan inburgeringstrajecten in 2003

315 In 2003 hebben in totaal 44.643 nieuwkomers deelgenomen aan een inburgeringstraject. Het betreft zowel nieuwkomers die in 2003 een overeenkomst hebben getekend, als nieuwkomers met wie eerder een overeenkomst is afgesloten. Ruim 90% van de deelnemers in 2003 heeft een overeenkomst afgesloten in 2002 of 2003. Tabel 3.2 toont het aantal deelnemers uitgesplitst naar resultaat en het jaar waarin een overeenkomst met deze deelnemers is afgesloten.

	Jaar waarin de overeenkomst is afgesloten				
Aantal deelnemers	2000 en eerder	2001	2002	2003	Totaal
Rondt af	323	2.711	13.384	1.937	18.355
Blijft in traject	157	468	5296	17.463	23.384
Valt uit	70	355	1570	909	2.904
Totaal aantal deelnemers	550	3.534	20.250	20.309	44.643

Tabel 3.2: totaal aantal deelnemers dat in 2003 nog in het traject zat naar resultaat en jaar van overeenkomst

316 Figuur 3.7 toont het totaal aantal deelnemers in 2003 en de resultaten van de deelnemers. Net iets meer dan de helft (52%) van de deelnemers blijft in het traject, 41% van de deelnemers rondt het traject af en 7% van de deelnemers valt in 2003 uit.

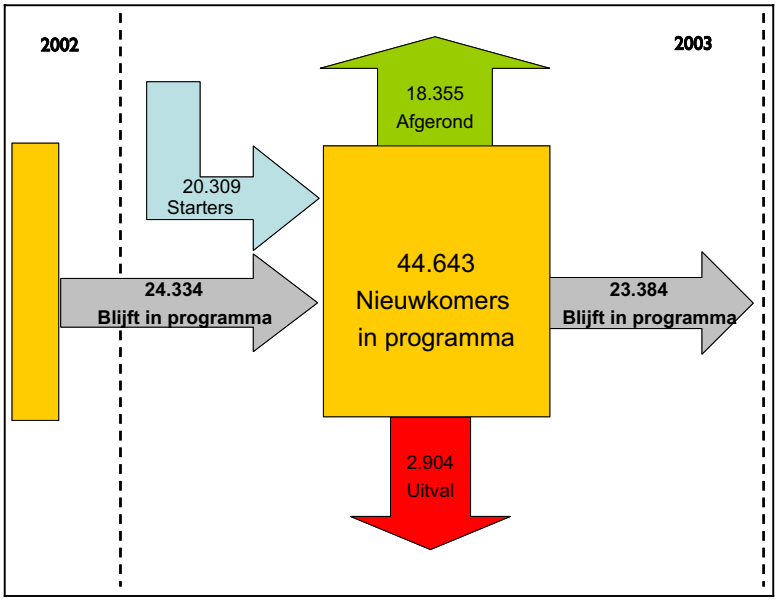

Figuur 3.7: het totaal aantal deelnemers in 2003

317 Als gekeken wordt naar het jaar waarin de overeenkomst is afgesloten (tabel 3.2), zijn grote verschillen te zien in het resultaat. Voor de deelnemers die in 2002 of eerder gestart zijn en begin 2003 nog in het traject zijn, rondt tussen de 59% en 77% in 2003 af. Aangezien een inburgeringstraject maximaal anderhalf jaar zou mogen duren, moet ook een grote meerderheid van de deelnemers uit die jaren hun traject afronden. Van de deelnemers die in 2003 zijn gestart, rondt 10% af. Dit verschil is te verklaren doordat een inburgeringstraject veelal langer dan een jaar duurt en doordat veel deelnemers gedurende het jaar – bijvoorbeeld met het schooljaar - starten.

Kleine verschillen in resultaten tussen verschillende gemeentegroepen

318 Als de resultaten van de verschillende gemeentegroepen worden vergeleken, zijn slechts zeer kleine verschillen zichtbaar. Het percentage afronders ligt tussen de 39% en 43%. Het aantal deelnemers dat in het traject blijft, varieert tussen de 51% en 54%. Ook de uitval lijkt licht te verschillen; in de grote gemeenten valt 9% van de deelnemers uit, terwijl dit in de overige gemeentegroepen tussen de 5% en 6% ligt. Tabel 3.3 geeft de resultaten van de verschillende gemeentegroepen weer.

	Gemeentegroep				
	Klein	Middel	Groot	G4	Totaal
Blijft in traject	52%	54%	52%	51%	**52%**
Valt voortijdig uit	5%	5%	9%	6%	**7%**
Rondt traject af	43%	41%	39%	42%	**41%**
Totaal	100%	100%	100%	100%	**100%**
Totaal aantal	7.584	12.314	12.890	11.855	**44.643**

Tabel 3.3: het totaal aantal deelnemers dat in 2003 nog in het traject zat naar resultaat en naar gemeentegroep

Een cohortanalyse voor 2003

319 Door de veranderingen in de vragenlijst en de wijziging in de definitie van een cohort (zie ook hoofdstuk 1), is het alleen mogelijk om cohortanalyses uit te voeren voor de nieuwkomers die in 2003 een overeenkomst hebben afgesloten. Daarnaast moet worden opgemerkt dat de vraag naar het resultaat en de indeling naar cohort relatief minder goed is ingevuld, zodat ook de cohortanalyse voor 2003 met enige voorzichtigheid moet worden geïnterpreteerd.

320 Figuur 3.8 toont de resultaten van de cohort van 2003. Een grote meerderheid van de deelnemers blijft, zoals eerder aangegeven, in het traject. Dit omdat een inburgeringstraject veelal langer duurt dan één jaar en omdat de deelnemers ook gedurende het jaar (bijvoorbeeld aan het begin van het schooljaar) kunnen zijn gestart. Toch rondt bijna 10% van de deelnemers al binnen het peiljaar af. Ongeveer 4% van de nieuwkomers valt voortijdig uit. Voor 2.571 deelnemers met een overeenkomst uit 2003 is onbekend wat het resultaat is van het inburgeringstraject.

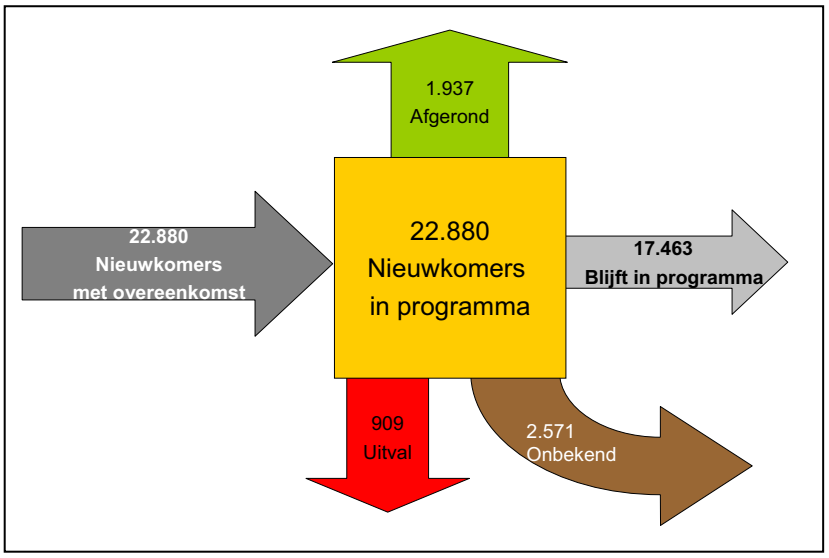

Figuur 3.8: de resultaten van de cohort met een overeenkomst uit 2003

4 De kenmerken van de nieuwe deelnemers

401 Hoofdstuk 4 gaat in op de kenmerken van de nieuwe deelnemers, dat wil zeggen de nieuwkomers met wie in 2003 een overeenkomst is afgesloten. Achtereenvolgens worden de doelgroepen, het geslacht, de leeftijd, het opleidingsniveau en het land van herkomst besproken. Waar mogelijk wordt een vergelijking gemaakt met de resultaten uit eerdere metingen.

402 Opgemerkt dient te worden dat de aantallen voor de individuele onderwerpen in dit hoofdstuk niet altijd overeenkomen met het aantal nieuwkomers met een overeenkomst in 2003 zoals vermeld in het vorige hoofdstuk. Dit komt doordat niet alle gemeenten de betreffende vraag correct hebben ingevuld.

De doelgroepen

Tweederde nieuwe deelnemers is gezinsvormer of -hereniger

403 Ruim tweederde (68%) van de nieuwe deelnemers behoort tot de doelgroep 'gezinsvormers of -herenigers', dit zijn 15.699 deelnemers. De groep voormalige asielzoekers is vervolgens de grootste groep; 5.684 nieuwe deelnemers (of 25%) behoort tot deze groep. Er zijn 994 nieuwkomers (4%) met de Nederlandse nationaliteit en 22 geestelijke bedienaren gestart met een traject in 2003. Van 720 nieuwe deelnemers (3%) is onbekend tot welke doelgroep ze behoren.

404 Figuur 4.1 toont de indeling naar doelgroep per gemeentegroep - er zijn verschillen zichtbaar in de samenstelling per gemeentegroep. De groep gezinsvormers/-herenigers is bij de grote gemeenten, en met name bij de G4, relatief groter dan bij de kleine gemeenten. In de kleine gemeenten zijn daarentegen de voormalige asielzoekers relatief sterk vertegenwoordigd.

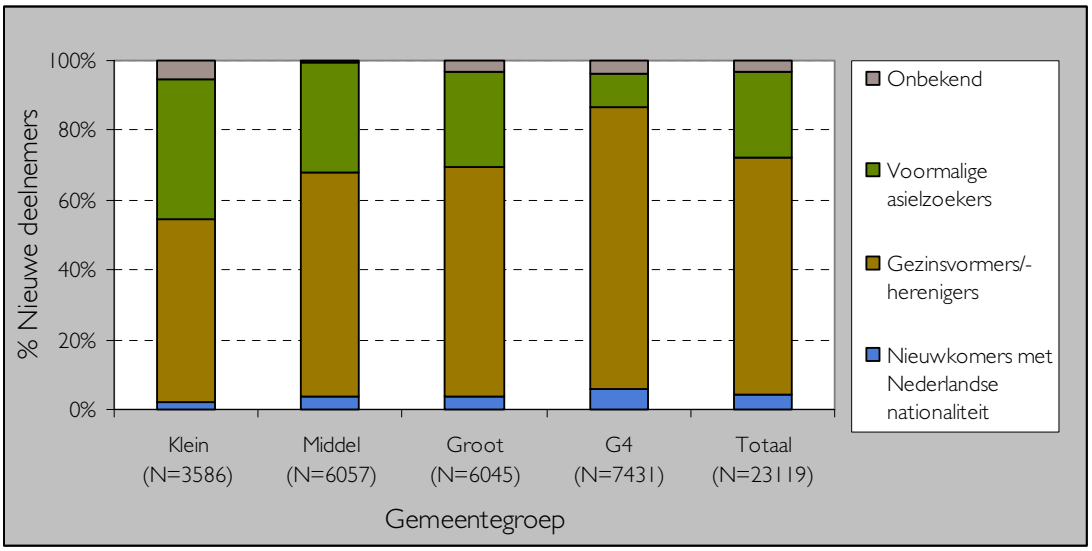

Figuur 4.1: de indeling naar doelgroep per gemeentegroep in 2003 (wegens het kleine aantal zijn de geestelijke bedienaren in de figuur niet meegenomen)

Minder nieuwkomers met Nederlands nationaliteit

405 Als gekeken wordt naar de ontwikkelingen over de afgelopen drie jaar, dan valt op dat het percentage nieuwkomers met de Nederlandse nationaliteit elk jaar afneemt van 10% van alle nieuwkomers met een overeenkomst in 2001 tot 4% van alle nieuwe deelnemers in 2003. Figuur 4.2 toont het verloop van de doelgroepen van 2001 tot 2003.

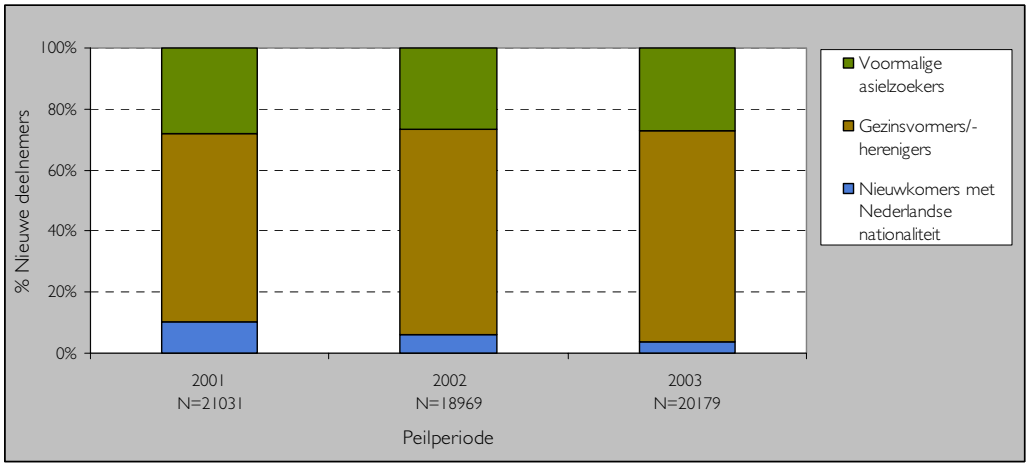

Figuur 4.2: de ontwikkelingen in de doelgroepen vanaf 2001[12]

Het geslacht

Kleine meerderheid van de nieuwe deelnemers is vrouw

406 Figuur 4.3 toont het geslacht van de deelnemers per doelgroep en voor alle nieuwe deelnemers. 57% van de deelnemers is vrouw. Gezinsvormers/-herenigers hebben vaker het vrouwelijke geslacht (64% is vrouw), dan nieuwkomers met Nederlandse nationaliteit (48% is vrouw) en de voormalige asielzoekers (58% is vrouw). Alle 22 geestelijke bedienaren zijn man.

Meer mannen in grotere gemeenten

407 Mannen lijken sterker vertegenwoordigd in de grotere gemeenten dan in de kleine en middelgrote gemeenten. 37% van de nieuwe deelnemers in de kleine gemeenten is van het mannelijke geslacht terwijl 46% van de nieuwe deelnemers uit de G4 man is. Deze verschillen kunnen niet verklaard worden uit verschillen in de doelgroepsamenstelling; gezinsvormers en -herenigers, die relatief vaak vrouw zijn, zijn namelijk juist sterker vertegenwoordigd in de grotere gemeenten.

408 De afgelopen drie jaar zijn geen veranderingen zichtbaar in de verdeling naar het geslacht van de nieuwe deelnemers; elk jaar ligt het percentage vrouwen rond de 57%.

---

[12] In deze vergelijking zijn twee grote gemeenten weggelaten omdat deze in één van de metingen de betreffende vraag niet hebben ingevuld. Ook zijn de categorieën 'overig' en 'geestelijke bedienaren' weggelaten omdat deze categorieën in de vragenlijsten voor 2002 en eerder niet voorkwamen.

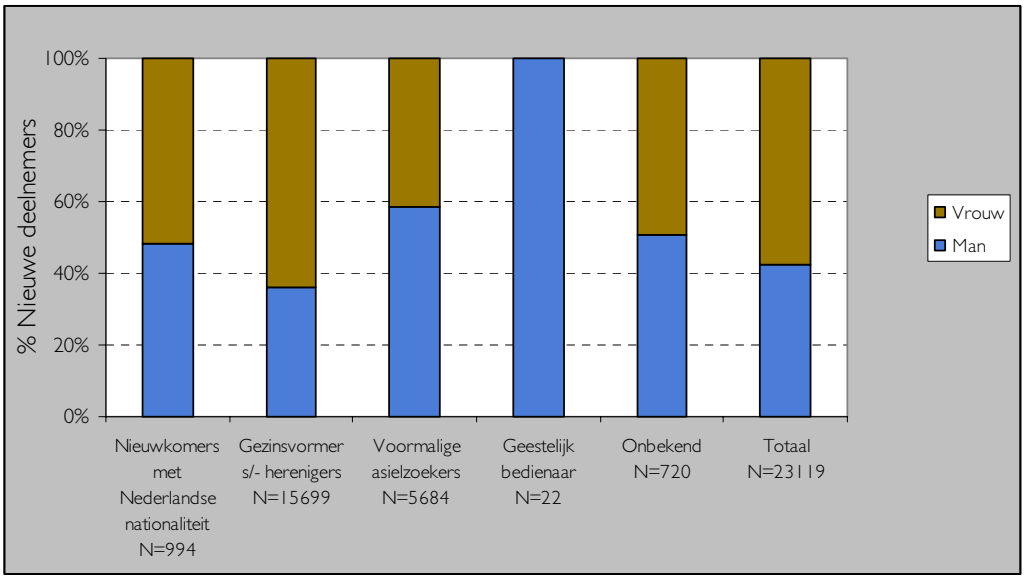

Figuur 4.3: het geslacht van de nieuwe deelnemers naar doelgroep in 2003

De leeftijd

Helft van de nieuwe deelnemers is jonger dan 30 jaar

In figuur 4.4 staat de leeftijdsverdeling van de nieuwe deelnemers in 2003. De helft van alle nieuwe deelnemers (52%) is jonger dan 30 jaar, 31% van de deelnemers is tussen de 30 en 39 jaar oud en de overige 17% van de deelnemers is 40 jaar of ouder. De verschillende gemeentegroepen wijken onderling niet af van het in figuur 4.4 getoonde beeld.

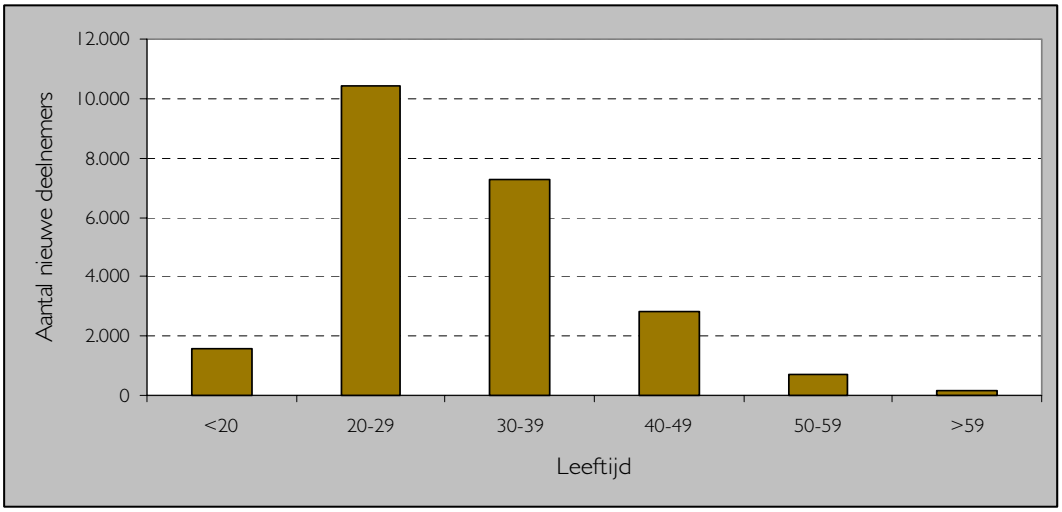

Figuur 4.4: de leeftijdsopbouw van de nieuwe deelnemers in 2003

Geen grote verschuivingen in leeftijd nieuwkomers

409 Figuur 4.5 toont de leeftijdsopbouw van de nieuwe deelnemers tussen 2001 en 2003. Door veranderingen in de categorie-indeling in de vragenlijst is een vergelijking alleen mogelijk door de groepen jonger dan 39 jaar samen te voegen. Volgens deze grove indeling is de leeftijdsopbouw stabiel gebleven tussen 2001 en 2003.

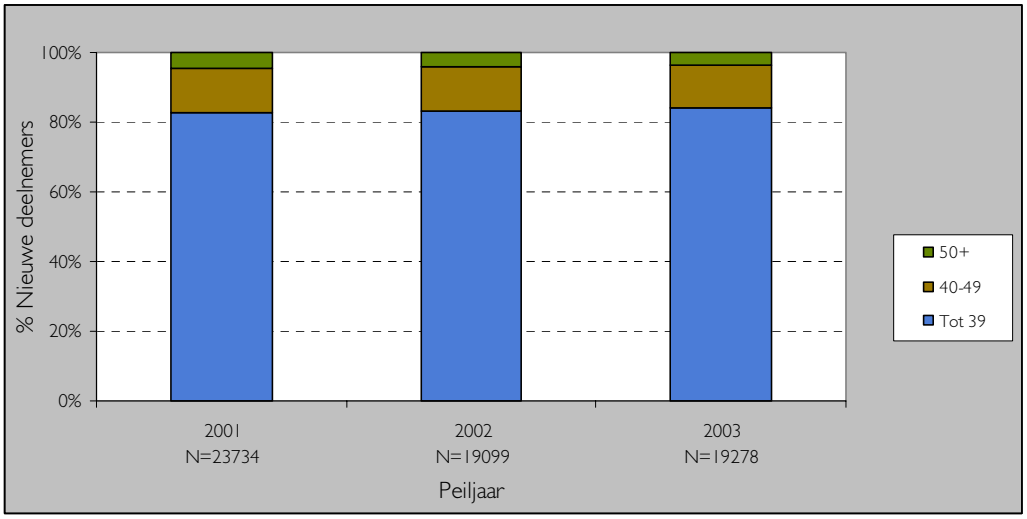

Figuur 4.5: de ontwikkeling van de leeftijdsopbouw vanaf 2001

Het opleidingsniveau

Lager opleidingsniveau binnen G4-gemeenten

410 Ruim de helft van de nieuwe deelnemers (52%) heeft een opleidingsniveau dat laag is of minder (dat wil zeggen zij hebben alleen lees- en schrijfvaardigheid of zijn analfabeet[13]) opgeleid. 6% van de nieuwe deelnemers is analfabeet, 16% is slechts lees- en schrijfvaardig en 30% heeft een lagere opleiding afgerond (vergelijkbaar met VBO of MAVO). Daarnaast heeft 22% van de deelnemer een middelbare opleiding (vergelijkbaar met HAVO, VWO of het MBO). De overige 26% van de deelnemers is hoger opgeleid (op het niveau van het HBO of WO).

411 Er zijn verschillen zichtbaar tussen de verschillende gemeentegroepen. In de G4 gemeenten is het percentage deelnemers met een middelbare opleiding relatief klein en het aandeel laag opgeleiden en lees- en schrijfvaardigen relatief groot. De overige gemeentegroepen verschillen onderling maar weinig. De verschillen tussen de verschillende gemeentegroepen zijn weergegeven in figuur 4.6.

[13] Zie vraag 3b van de vragenlijst in bijlage C.

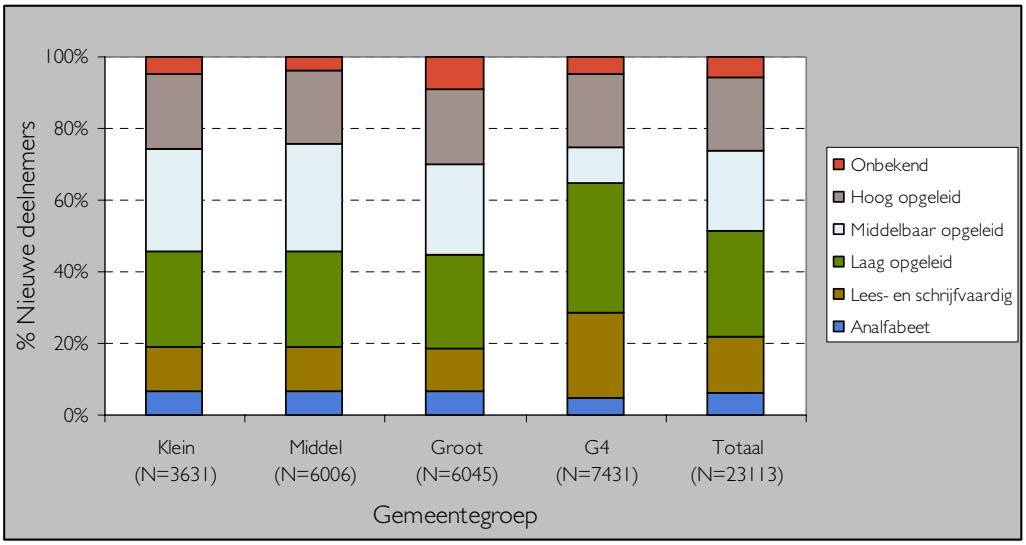

Figuur 4.6: het opleidingsniveau van nieuwe deelnemers in 2003 naar gemeentegroep

Beperkte verschuivingen in het opleidingsniveau over de jaren

412 Figuur 4.7 toont het verloop van het opleidingsniveau over de afgelopen drie jaar. De groep laag opgeleiden neemt licht toe, ten koste van nieuwe deelnemers met alleen lees- en schrijfvaardigheid of analfabeten. Het aantal middelbaar en hoger opgeleide deelnemers lijkt stabiel te blijven.

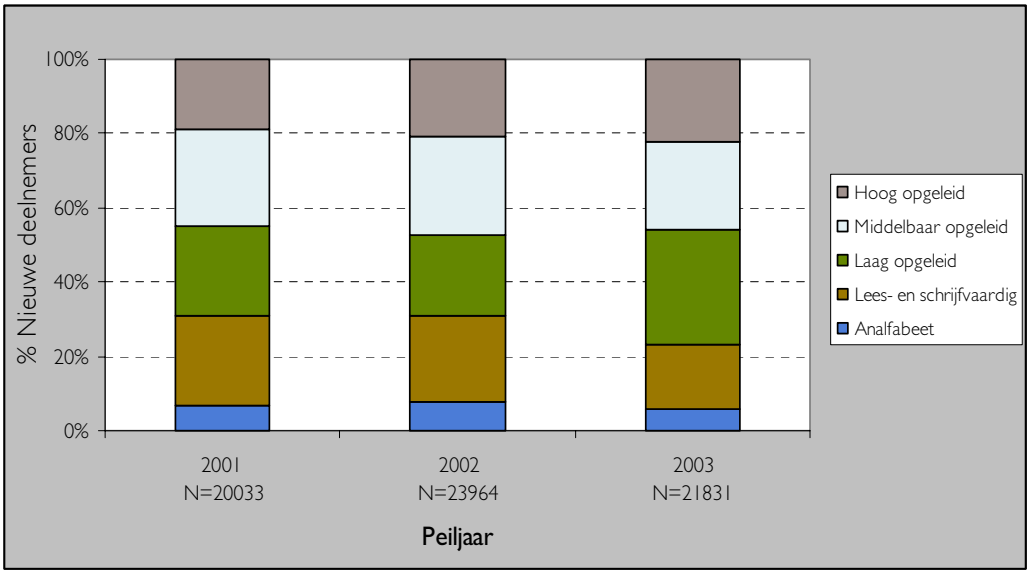

Figuur 4.7: de ontwikkeling van het opleidingsniveau vanaf 2001

Het land van herkomst

29% van de nieuwe deelnemers is uit Turkije of Marokko

413 De nieuwe deelnemers uit Turkije (16%) of Marokko (13%) zijn de grootste groepen qua land van herkomst. Ook komen de categorieën 'overig Afrika' en 'overig Azië' relatief veel voor. Van alle nieuwe deelnemers behoort 14% tot de categorie 'overig Afrika' en behoort 14% tot de categorie 'overig Azië'. Overige relatief grote groepen zijn Oost-Europeanen (11%) en Irakezen (7%). Figuur 4.8 toont het land van herkomst van alle nieuwe deelnemers.

414 Een vergelijking met voorgaande jaren kan niet gemaakt worden omdat er vóór 2003 geen vraag was naar het land van herkomst.

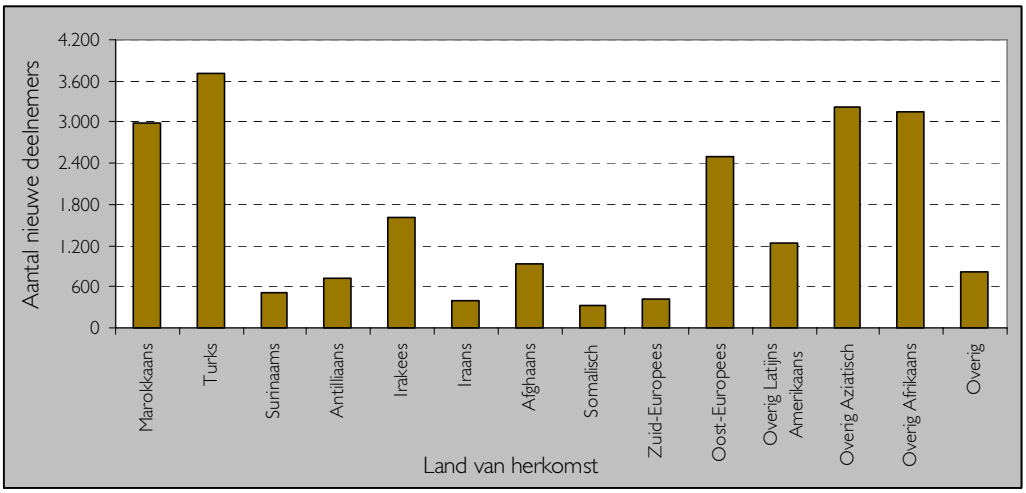

Figuur 4.8: het land van herkomst van de nieuwe deelnemers in 2003

Minder Oost-Europese en Irakese deelnemers in grote gemeenten

415 Figuur 4.9 toont de verschillen in land van herkomst tussen de verschillende gemeentegroepen. In de G4 en grotere gemeenten komen relatief meer deelnemers uit Turkije of Marokko voor, terwijl de kleinere gemeenten relatief meer deelnemers uit Oost Europa of Irak hebben.

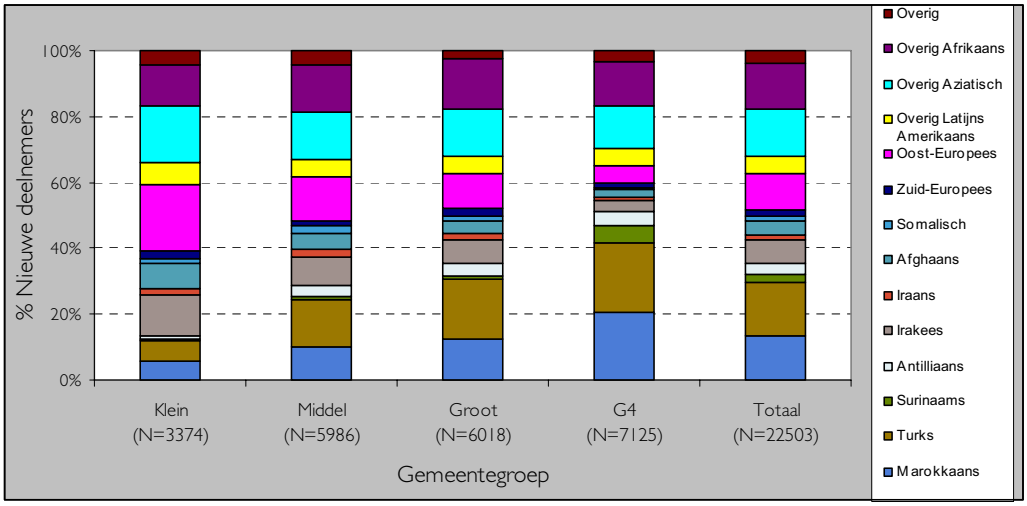

Figuur 4.9: het land van herkomst per gemeentegroep in 2003

5 De nieuwe trajecten

501 In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de nieuwe trajecten zoals opgenomen in de overeenkomsten die in 2003 zijn afgesloten. Zowel het doel van de trajecten als het aantal afgesproken uren onderwijs worden besproken. Vergelijking met voorgaande jaren is niet mogelijk vanwege een niet volledig vergelijkbare manier van vragen stellen.

Het doel van het traject

502 Trajecten kunnen een professioneel, een sociaal of een educatief doel hebben. In de toelichting op de vragenlijst wordt nader ingegaan op deze doelstellingen:-

- Professioneel, gericht op het verwerven van reguliere of gesubsidieerde arbeid en de competenties die benodigd zijn om de betreffende arbeid te verrichten;
- Educatief, gericht op het volgen van een (beroeps)opleiding en het verwerven van de daarvoor benodigde competenties. Ook het aanbieden van een taal- of alfabetiseringstraject valt hieronder;
- Sociaal, gericht op het ondersteunen van kinderen bij hun schoolloopbaan (opvoedingsondersteuning) of gericht op maatschappelijke participatie en het verwerven van de daarvoor benodigde competenties (sociale activering).

Meerderheid trajecten heeft professionele doelstelling

503 Meer dan de helft van de trajecten (59%) heeft een professionele doelstelling en 30% van de trajecten heeft een educatieve doelstelling. De overige 11% van de trajecten kent een sociale doelstelling.

In grotere gemeenten komen trajecten met professionele doelstelling vaker voor

504 In figuur 5.1 zijn de verschillen tussen de vier gemeentegroepen zichtbaar gemaakt. In de grote en G4-gemeenten komen meer professionele trajecten voor. In de middelgrote gemeenten en in het bijzonder in de kleine gemeenten komen relatief meer sociale en educatieve trajecten voor.

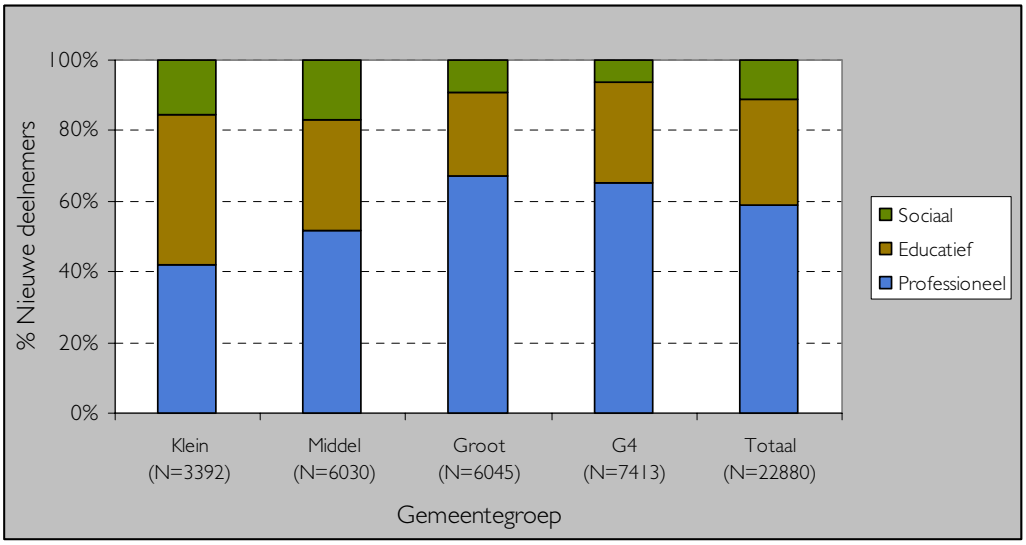

Figuur 5.1: doel van het inburgeringstraject naar gemeentegroep in 2003

Het aantal afgesproken uren

84% van trajecten duurt tussen 400 en 799 uur

505 Een ander kenmerk van een traject is het aantal uren educatie dat vooraf wordt afgesproken met de deelnemer. Bij 39% van de nieuwe trajecten wordt tussen de 400 en 599 uur educatie afgesproken en bij 45% van de nieuwe trajecten wordt tussen de 600 en 799 uur educatie overeengekomen. Met 12% van de nieuwe deelnemers wordt een traject afgesproken van minder dan 400 uur educatie en slechts 2% gaat deelnemen aan een traject van meer dan 800 uur educatie. Bij 2% van de deelnemers is niet bekend hoeveel uur educatie is afgesproken.

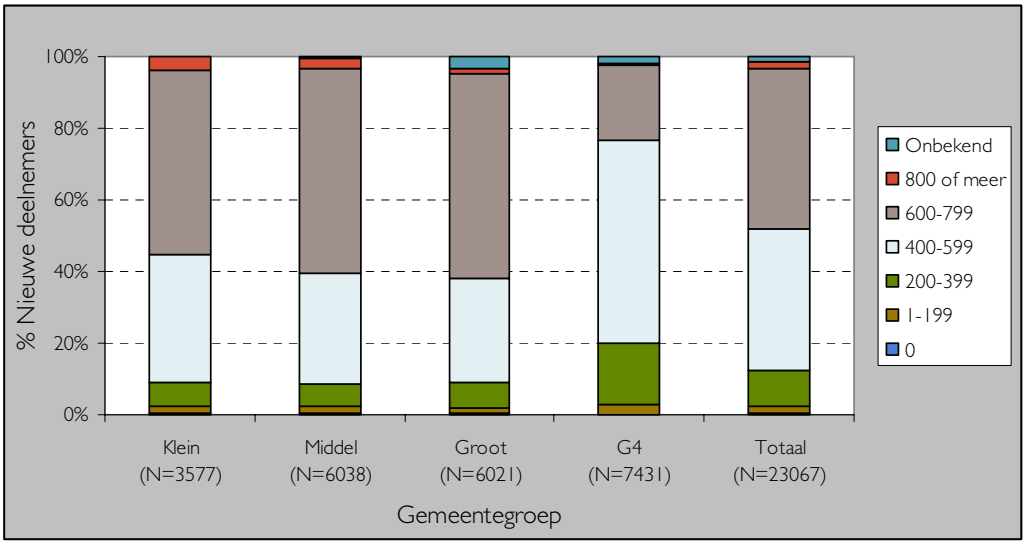

Figuur 5.2: het aantal afgesproken uren educatie per gemeentegroep in 2003

Minder uren worden afgesproken binnen G4-gemeenten dan in overige gemeenten

506 Er worden uit figuur 5.2 verschillen zichtbaar tussen de G4 gemeenten en de overige gemeenten. Binnen de G4-gemeenten worden per traject minder uren educatie afgesproken. Bijna 20% van de trajecten binnen de G4-gemeenten bestaat uit minder dan 400 uur onderwijs, terwijl dat bij de overige gemeentegroepen 10% is. Ook trajecten van tussen de 400 en 599 uur komen veel vaker voor bij de G4-gemeenten, terwijl trajecten van tussen de 600 en 799 uur relatief minder vaak voorkomen dan bij de niet G4-gemeenten.

6 De resultaten van de inburgeringstrajecten

601 Dit hoofdstuk bespreekt de resultaten van het inburgeringstraject. Allereerst komen de uitval en de reden van uitval aan de orde. Vervolgens wordt ingegaan op de afronding van de trajecten, het aantal afgegeven verklaringen en de vooruitgang in taalvaardigheid.

Uitval tijdens het traject

602 Zoals in hoofdstuk 3 al is aangegeven, valt 7% (of 2.904) van de deelnemers in 2003 voortijdig uit. In de volgende paragrafen wordt ingegaan op de redenen van de uitval.

Verhuizing belangrijkste reden van uitval

603 Zoals reeds in hoofdstuk 2 is aangegeven, worden de categorieën 'overig' en 'onbekend' veel gebruikt; beide worden voor 22% van de uitval als reden genoemd. Een aantal gemeenten geeft een toelichting op de categorie 'overig': zo wordt verhuizing naar het land van herkomst door acht gemeenten genoemd.

604 Intergemeentelijke verhuizing is de belangrijkste reden van uitval, 35% van de uitval wordt hierdoor veroorzaakt. Door verhuizing kunnen nieuwkomers het inburgeringstraject in de gemeente waar men is gestart, niet afronden. Wel is de nieuwkomer verplicht om in zijn nieuwe woonplaats het traject af te ronden.

605 Figuur 6.1 toont alle redenen van uitval; in aflopende volgorde van aantallen uitvallers zijn dit: geen motivatie, langdurige ziekte of overlijden, werk, zwangerschap, geen passend aanbod en geen kinderopvang.

Verschillen tussen gemeentegroepen in gebruik categorieën 'onbekend' en 'overig'

606 De redenen van uitval verschillen per gemeentegroep; deze verschillen worden voornamelijk veroorzaakt doordat de grote gemeenten en G4-gemeenten vaker gebruik maken van de categorieën 'onbekend' en 'overig'. Als deze categorieën buiten beschouwing worden gelaten zijn er nagenoeg geen verschillen tussen de gemeentegroepen.

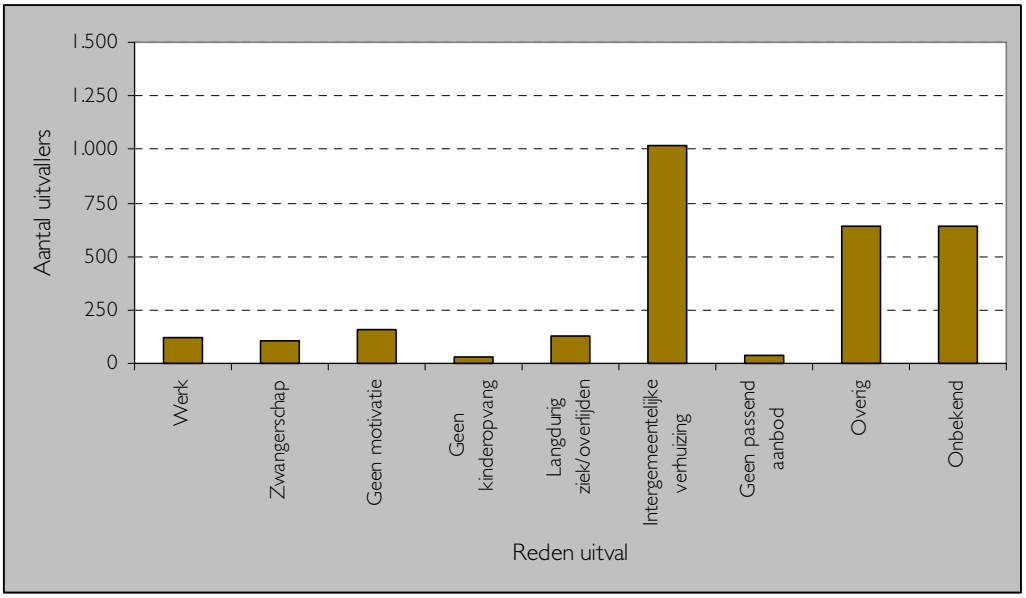

Figuur 6.1: de redenen van uitval in 2003

Beperkte toename in 'verhuizing' als reden van uitval

607 In figuur 6.2 worden de ontwikkelingen in de redenen van uitval van de afgelopen drie jaar weergegeven. Opgemerkt moet worden dat een aantal categorieën is weggelaten bij deze vergelijkingen; te weten de categorieën 'overig' en 'onbekend' en een aantal categorieën, die niet in alle vragenlijsten zijn meegenomen[14]. Er is één ontwikkeling zichtbaar; het aandeel van de verhuizingen neemt toe.

[14] Deze laatste groep van categorieën betreft maximaal 3% van de uitval. Het gaat hier om de categorieën: 'geen kinderopvang' en 'geen passend aanbod' van de huidige vragenlijst en de categorie 'ongewenst gedrag' van de over het jaar 2002 en eerder gehanteerde vragenlijst

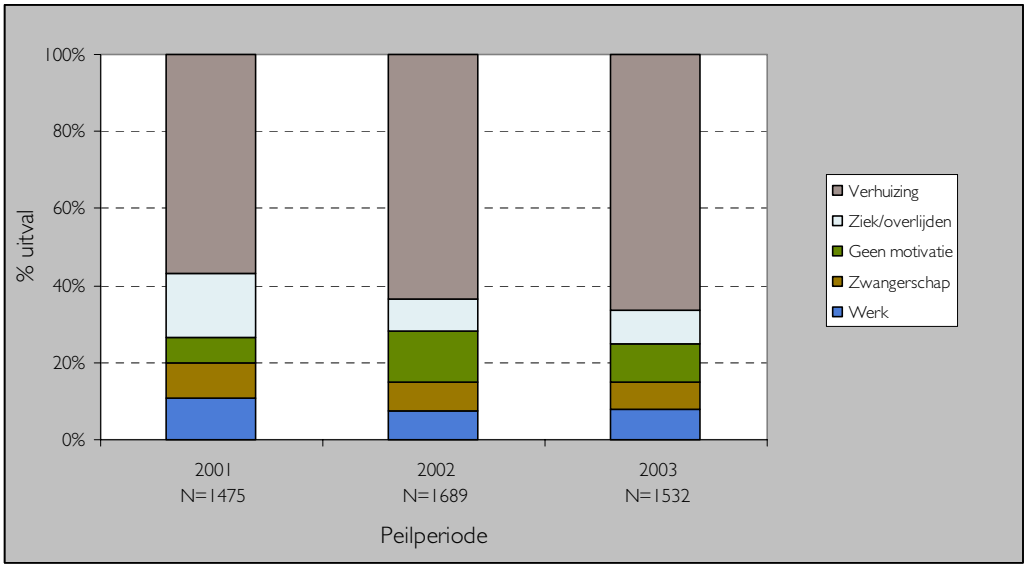

Figuur 6.2: de ontwikkelingen van de redenen voor uitval vanaf 2001 (alleen categorieën waar een vergelijking mogelijk is)

Afronding van het traject

608 In hoofdstuk 3 is het percentage en aantal afronders besproken: 41% (of 18.355) van de deelnemers rondt in 2003 het inburgeringstraject af. De resultaten van deze nieuwkomers worden in de volgende paragrafen besproken.

Aantal verklaringen neemt toe

75% van de verklaringen heeft betrekking op trajecten gestart in 2002

609 In 2003 zijn 20.188 verklaringen afgegeven. Het aantal verklaringen komt niet overeen met het aantal afronders. In sommige gevallen is een verklaring afgegeven voor nieuwkomers die al in 2002 zijn afgerond, in andere gevallen is een verklaring afgegeven terwijl de nieuwkomer nog in het traject blijft (alleen het onderdeel educatie is afgerond).

610 De meeste verklaringen zijn afgegeven aan nieuwkomers die in 2002 een overeenkomst hebben afgesloten; 75% van de verklaringen betreft deelnemers met een overeenkomst uit 2002. Figuur 6.3 geeft weer hoeveel verklaringen er zijn afgegeven en in welk jaar de overeenkomst is afgesloten.

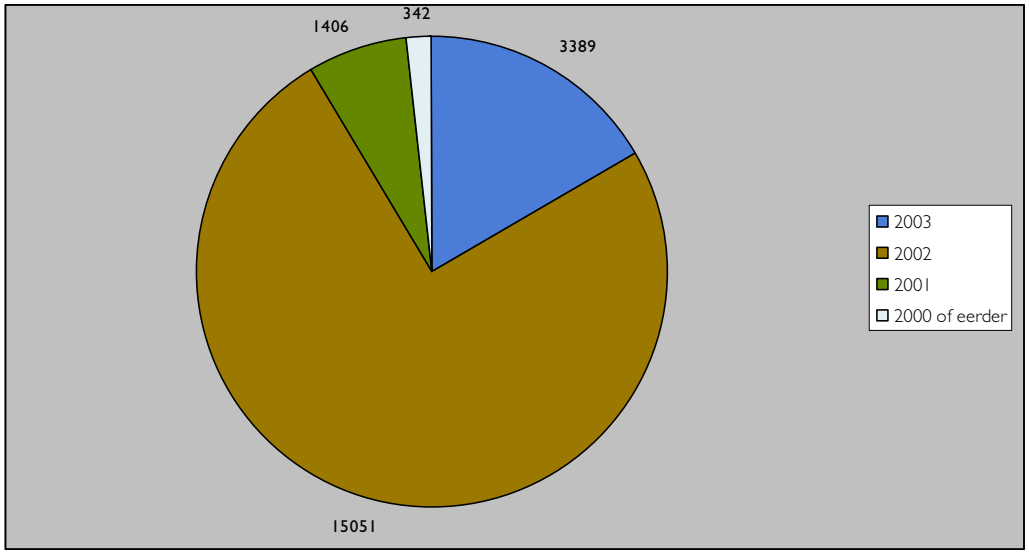

Figuur 6.3: aantal verklaringen in 2003 naar jaar van overeenkomst

Toename in aantal afgegeven verklaringen vanaf 2001

611 In het aantal verklaringen dat wordt afgegeven is de afgelopen drie jaar een stijgende trend zichtbaar. Van ruim 14.000 verklaringen in 2001 stijgt het aantal verklaringen naar meer dan 20.000 in 2003. Figuur 6.4 toont de stijging van het aantal verklaringen vanaf 2001.

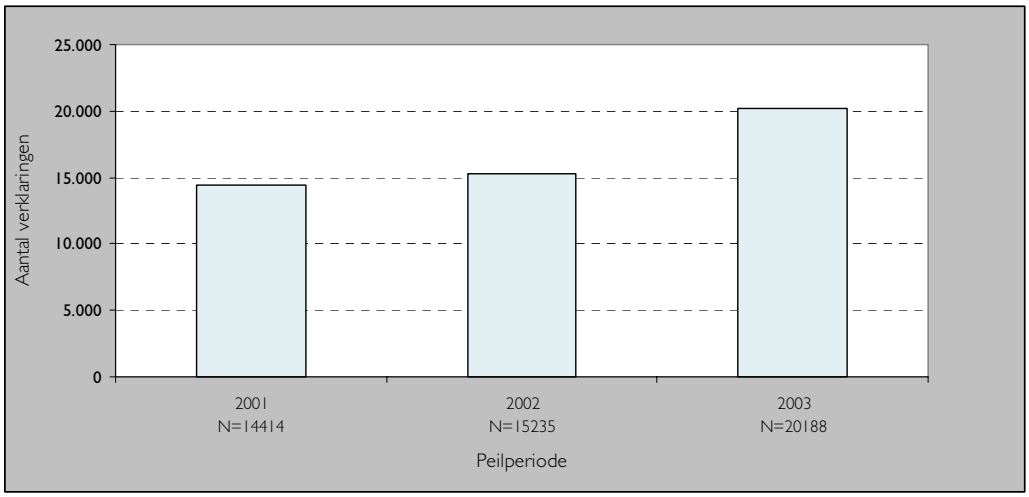

Figuur 6.4: de ontwikkeling van het aantal verklaringen vanaf 2001

Gemiddeld resulteert traject in stijging taalvaardigheid met één NT2-niveau

Het eindniveau bij afronding is gemiddeld 1,3

612 Het niveau van de Nederlandse taal van de afronders begint gemiddeld[15] op NT2-niveau 0,32. Er is vrijwel geen verschil zichtbaar tussen de verschillende onderdelen van de taalvaardigheid. Bijna 80% van de nieuwkomers heeft een NT2-beginniveau van 0, bijna 15% begint op niveau 1 en de rest van de nieuwkomers begint op een hoger niveau. Overigens wordt dit niveau doorgaans door een ambtenaar vastgesteld tijdens het inburgeringsonderzoek en wordt dus niet vastgesteld aan de hand van een NT2-toets.

613 Het eindniveau wordt wel vastgesteld met een NT2-toets. Figuur 6.5 geeft het eindniveau per taalvaardigheid weer. Het vastgestelde eindniveau is gemiddeld 1,32 en varieert tussen de 1,29 voor 'spreken' en de 1,36 voor 'luisteren' en 'lezen'. Gemiddeld over alle vaardigheden eindigt 26% van de afronders op taalniveau 0 en 32% op NT2-niveau 1. Voor 29% van de deelnemers is niveau 2 het eindniveau. De overige afronders eindigen op niveau 3 of hoger.

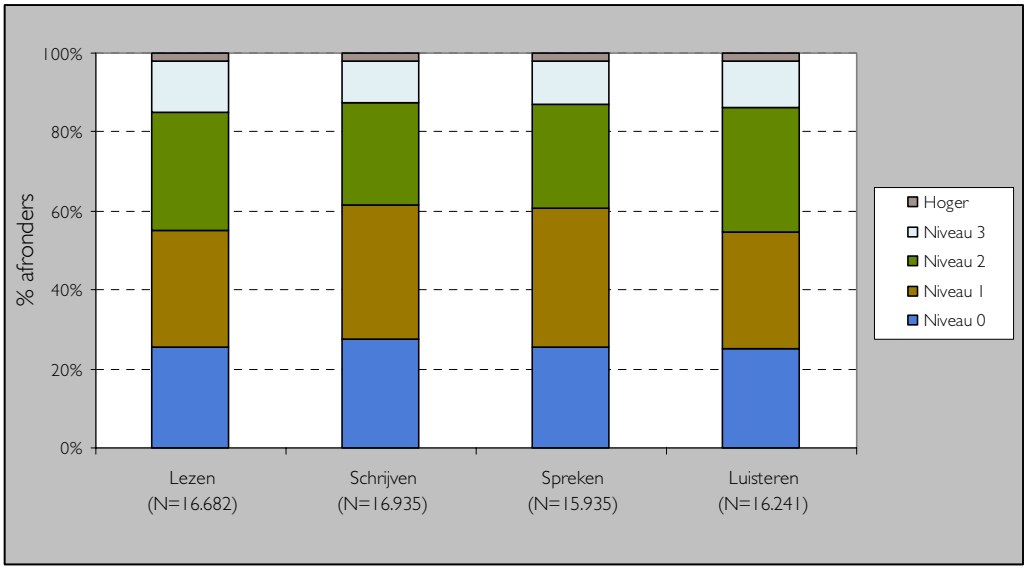

Figuur 6.5: het eindniveau van de afronders in 2003

614 Figuur 6.6 geeft de niveaustijging per onderdeel van de taalvaardigheid weer. Gemiddeld stijgt de taalvaardigheid met één taalniveau (van 0,32 naar 1,32).

[15] Het gemiddelde is bepaald over de vier taalvaardigheden (lezen, schrijven, luisteren en spreken)

615 Bij 29% van de afronders neemt het taalniveau niet toe. Bij 42% neemt de taalvaardigheid met één niveau toe. 22% van de deelnemers ziet hun taalniveau stijgen met twee niveaus. Stijgingen van 3 of meer niveaus komen slechts in 7% van de gevallen voor.

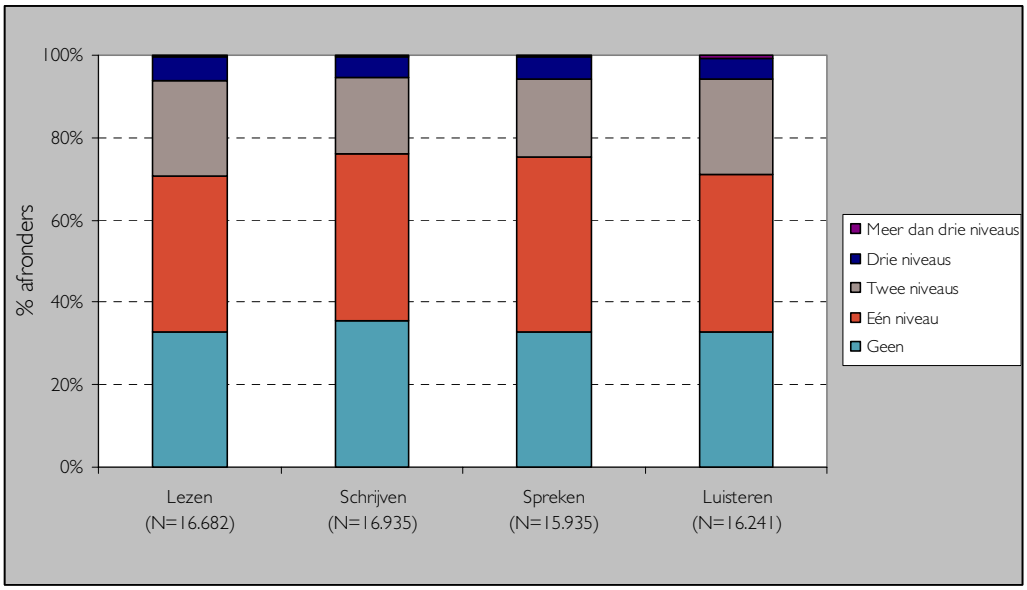

Figuur 6.6: de niveaustijging van de afronders in 2003

Eindniveau ligt lager in grotere gemeenten

616 Bij de vergelijking van de verschillende gemeentegroepen wordt alleen gekeken naar het vastgestelde eindniveau. De interpretatie van een ambtenaar in een bepaalde gemeente (over het beginniveau) heeft dan geen invloed op de vergelijking. De onderlinge vergelijking wordt geïllustreerd aan de hand van de taalvaardigheid 'luisteren'; de overige taalvaardigheden tonen een vergelijkbaar beeld.

617 Uit figuur 6.7 valt op dat grotere gemeenten een lager eindniveau hebben. Zo is het gemiddelde eindniveau voor spreken in kleine en middelgrote gemeenten gelijk aan 1,5. In grote gemeenten eindigt het niveau op 1,3 en in de G4-gemeenten is het eindniveau 1,1.

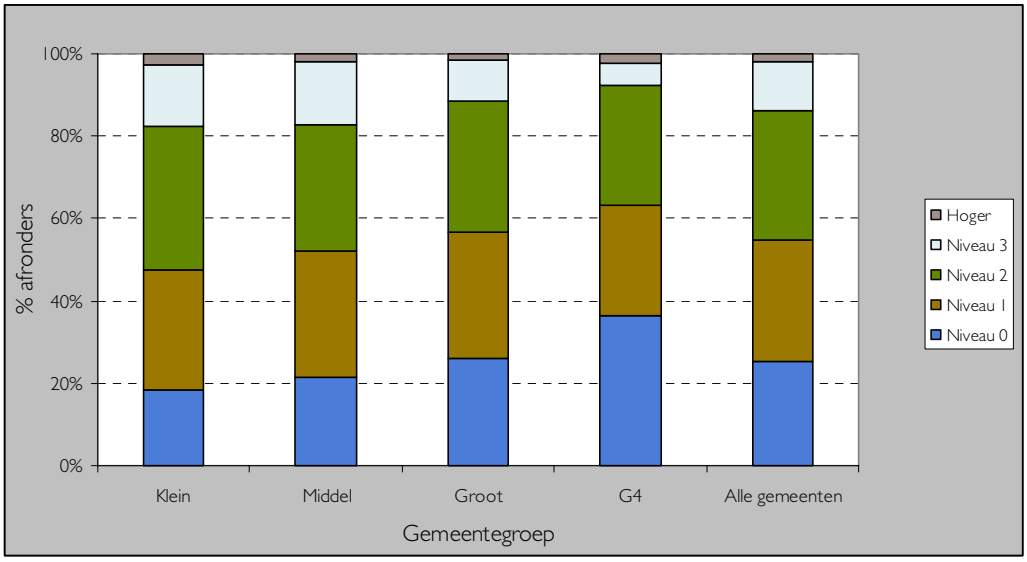

Figuur 6.7: het eindniveau van de taalvaardigheid 'luisteren' in 2003 naar gemeentegroep

De vergelijkingen met voorgaande jaren moeten voorzichtig worden geïnterpreteerd

618 Ook in de vergelijking met de voorgaande jaren is alleen gekeken naar het eindniveau. Verder moet bij de vergelijking worden opgemerkt dat er met name in 2001 en 2002 aanzienlijke verschillen waren tussen het aantal nieuwkomers waar een verklaring voor is afgegeven en het aantal nieuwkomers waarvan het taalniveau bekend is – dat laatste aantal ligt ongeveer éénderde lager. Dit verschil impliceert dat er voor een deel van de nieuwkomers geen gegevens beschikbaar zijn en daardoor moet deze vergelijking tussen jaren met enige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd.

619 De vergelijking voor de taalvaardigheid 'spreken' staan in figuur 6.8. De overige taalvaardigheden vertonen een vergelijkbaar beeld. Er zijn geen grote ontwikkelingen zichtbaar in het eindniveau van de taalvaardigheid. In 2002 lijkt het eindniveau lager te liggen dan in 2001 en 2003. In 2002 ligt het eindniveau gemiddeld rond de 1,2, in 2001 en 2003 ligt het gemiddelde eindniveau rond de 1,3.

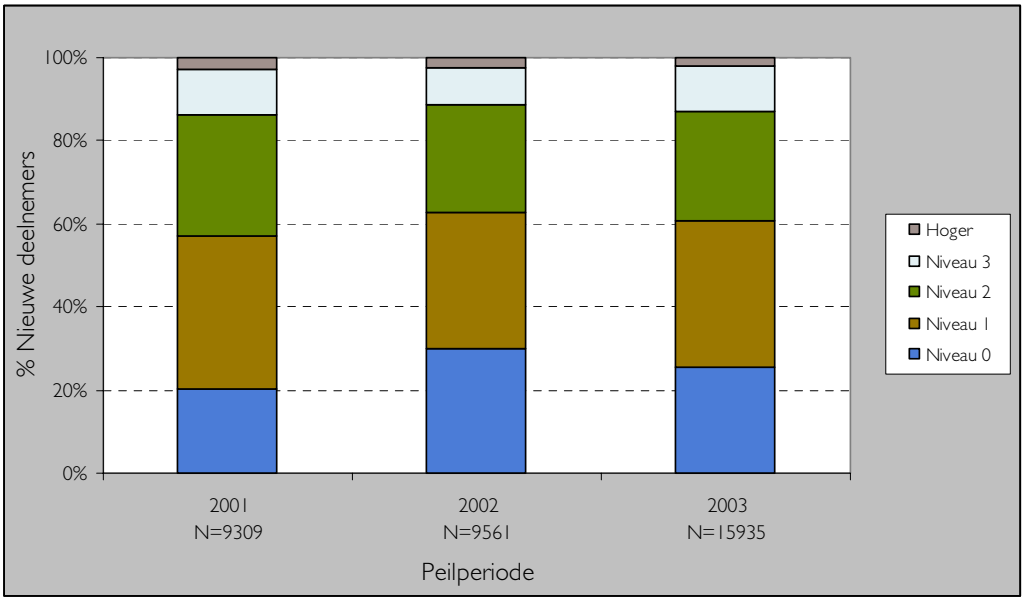

Figuur 6.8: de ontwikkelingen taalvaardigheid 'spreken' vanaf 2001

7 Conclusies

Het gebruik van de monitor

701 Voor het peiljaar 2003 hebben wijzigingen plaatsgevonden in zowel de vragenlijst als in de manier van gegevensverzameling. De vragenlijst is eenvoudiger geworden en komt meer overeen met de vragenlijst voor de monitor oudkomers. Verder is voor de gegevensverzameling voor de eerste keer gebruik gemaakt van een Internet applicatie.

702 Deze wijzigingen waren onder andere bedoeld om de kwaliteit van de gegevens te verbeteren en om de administratieve lasten van de gemeenten te verminderen. De gewijzigde manier van monitoring heeft niet tot problemen geleid in de aanlevering van gegevens. De respons is nagenoeg zo hoog als in 2002 tegenover een aanzienlijk lagere inspanning in rappelleren.

703 De kwaliteit van de invulling van de individuele vragen is ook hoog. De vragen zijn goed ingevuld en sluiten aan bij de aantallen in andere vragen. Alleen bij de vraag over afronding en uitval, waar een uitsplitsing gemaakt moest worden naar cohorten, lijken gemeenten moeite te hebben met de invulling.

De uitkomsten

704 Een samenvatting van de belangrijkste bevindingen is in tabelvorm opgenomen. Daarbij wordt steeds gekeken naar de verschillen in uitkomsten tussen de vier gemeentegroepen.

Onderwerp	Conclusies algemeen	
Instroom en bereik	o 30.271 meldingsplichtigen in 2003 o 93% (28.266) meldingsplichtigen meldt zich voor inburgeringsonderzoek of vraagt ontheffing aan	o 38% me gemeen kleine g
Overeenkomsten en vrijstellingen	o 22.880 overeenkomsten in 2003 o 2.326 volledige vrijstellingen	o 32% nie gemeen kleine g o Meer vr
Resultaten	o 44.643 deelnemers in 2003 • 18.355 (41%) rondt af • 2.904 (7%) valt voortijdig af • 23.384 (52%) blijft in traject	o Weinig
Doelgroepen	o 68% van de nieuwe deelnemers behoort tot doelgroep gezinsvormers/-herenigers o 25% van de nieuwe deelnemers behoort tot doelgroep voormalige asielzoekers	o Relatief voorma
Geslacht	o 57% van de nieuwe deelnemers is vrouw o Meer vrouwen onder de gezinsvormers/-herenigers dan onder de overige doelgroepen	o Deelner
Leeftijd	o 52% van de deelnemers is jonger dan 30 jaar	o Geen o
Opleidingsniveau	o 52% van de deelnemers is lager opgeleid (incl. analfabeten en deelnemers met alleen lees- en schrijfvaardigheid) o 22% van de deelnemers is middelbaar opgeleid o 26% van de deelnemers is hoger opgeleid	o Opleidi gemeen

Onderwerp	Conclusies algemeen	
Land van herkomst	o Grootste groepen zijn nieuwkomers uit Marokko (13%) of Turkije (16%) o 'Overig Azië' (14%) en 'overig Afrika' (14%) zijn ook veel voorkomende groepen	o Meer ni G4-gem o Meer ni middelg
Doel trajecten	o 59% van de trajecten heeft professionele doelstelling o 30% van de trajecten heeft educatieve doelstelling o 11% van de trajecten heeft een sociale doelstelling	o Meer pr o Meer so middelg
Uren educatie	o 84% van nieuwe trajecten heeft tussen de 400 en de 799 uur educatie	o G4-gem educati
Redenen uitval	o Verhuizing is belangrijkste reden van uitval (35% van uitval) o Bijna de helft van de uitvallers (44%) wordt in de categorie 'overig' of 'onbekend' ingedeeld	o Grotere
Taalvaardigheid	o Bijna 80% van de afronders begint op NT2-niveau 0 o Gemiddeld eindniveau is 1,33 o Gemiddeld stijgen de nieuwkomers één niveau in taalvaardigheid	o Nieuwk lager ei

A Begrippenlijst

Term	Toelichting
Bereik	Mate waarin meldingsplichtige nieuwkomers aan de plicht voldoen door zich te melden voor een inburgeringsonderzoek of door een ontheffing aan te vragen.
Cohort	Groep nieuwkomers die in dezelfde peilperiode een overeenkomst heeft gesloten.
Doel traject	Voor de onderverdeling in doel van het traject worden de volgende definities gehanteerd: o Professioneel, gericht op het verwerven van een reguliere of gesubsidieerde arbeid en de competenties die benodigd zijn om de betreffende arbeid te verrichten. o Educatief, gericht op het volgen van een (beroeps)opleiding en het verwerven van de daarvoor benodigde competenties. Ook het aanbieden van een taal- of alfabetiseringstraject valt hieronder. o Sociaal, gericht op het ondersteunen van kinderen bij hun schoolloopbaan (opvoedingsondersteuning) of gericht op maatschappelijke participatie en het verwerven van de daarvoor benodigde competenties (sociale activering).
Geestelijke bedienaar	De vreemdeling aan wie een verblijfsvergunning voor bepaalde tijd is verleend onder een beperking verband houdend met het verrichten van arbeid in loondienst als geestelijk voorganger of godsdienstleraar.
Gezinshereniging/vorming	Vreemdelingen, die op grond van een VBT-R recht op verblijf in Nederland hebben als gezinslid van een Nederlander of een vreemdeling, die rechtmatig in Nederland verblijft.
Inburgeringsonderzoek	Onder het inburgeringsonderzoek wordt het totaal aan handelingen van de gemeente verstaan die er toe leiden dat een adequaat

Term	Toelichting
	inburgeringstraject wordt afgesproken met de nieuwkomer, dat volledig is en voldoet aan de kwaliteiten, mogelijkheden en (toekomst-) wensen van de nieuwkomer.
Inburgeringstraject	Dit is het inburgeringsprogramma dat de nieuwkomer volgt. Het traject wordt samen met de trajectbegeleider opgesteld en gedurende het programma bijgesteld. Het inburgeringstraject heeft meestal de duur zoals die is opgesteld in de overeenkomst.
Inhoudelijk verslag	De integrale rapportage over de inburgering van nieuwkomers in een bepaald peiljaar.
Instroom	Nieuwkomers die in een bepaald jaar meldingsplichtig worden.
Meldingsplichtig	De voorwaarden om een nieuwkomer te kenmerken als meldingsplichtig zijn opgenomen in de WIN. Een nieuwkomer moet zich binnen zes weken na inschrijving bij een gemeente of ontvangst van een verblijfsvergunning melden voor een inburgeringsonderzoek of een ontheffing aanvragen.
Nieuwkomer	Een Nederlander of persoon van 18 jaar en ouder in het bezit van een geldige verblijfsvergunning voor bepaalde tijd die in het buitenland is geboren, die geen EU-onderdaan is en die zich voor het eerst en permanent wil vestigen in Nederland.
Nieuwkomer met Nederlandse nationaliteit	Een Nederlander die geboren is buiten Nederland, de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt en voor de eerste keer in Nederland ingezetene is in de zin van de Wet Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens.
NT2	Onderwijs in Nederlands als tweede taal.
NT2-niveau	Gestandaardiseerde indeling in vijf niveaus die taalvaardigheid in de Nederlandse taal weergeeft. Bijvoorbeeld NT2 niveau 1 betekent dat men zeer elementaire kennis heeft terwijl niveau 4 toegang geeft tot het hoger onderwijs.

Term	Toelichting
Ontheffing onbepaalde tijd	Een nieuwkomer kan ontheffing vragen van de verplichting tot deelname aan het inburgeringsonderzoek en -traject. Deze ontheffing kan voor onbepaalde tijd worden verleend en is gebaseerd op beschikbare kennis en opleiding of lichamelijke, psychische of andere gewichtige gronden, waardoor de nieuwkomer niet in staat is de verplichtingen na te komen.
Overeenkomst	Een document waarin het trajectplan en de wederzijdse rechten en plichten van gemeente en nieuwkomer zijn vastgelegd. Op dit moment heeft de vaststellende beschikking de functie van de overeenkomst bij nieuwkomers.
VBT-A	Verblijfsvergunning Bepaalde Tijd-Asiel.
VBT-R	Verblijfsvergunning Bepaalde Tijd-Regulier.
Vaststellende beschikking	Term die in de vragenlijsten vóór 2003 is gebruikt voor het begrip 'overeenkomst'.
Verklaring	Een document waarin de onderwijsinstelling aan de gemeente bevestigt dat de nieuwkomer heeft deelgenomen aan de in het trajectplan overeengekomen onderdelen die door de onderwijsinstelling zijn uitgevoerd en dat de nieuwkomer de NT2-eindtoets en MO-toets heeft afgelegd (inclusief het resultaat van de toets).
Volledige vrijstelling	Een volledige vrijstelling (ook wel volledige vrijstellende beschikking) is het document waarin wordt vastgesteld dat de nieuwkomer wordt vrijgesteld van het volgen van een inburgeringstraject.
Voormalige asielzoeker	Vreemdelingen, die op grond van een VBT-A rechtmatig in Nederland verblijven.
WIN	Wet Inburgering Nieuwkomers (1998).

B De indeling van de gemeenten

1 In deze bijlage staat een overzicht van de gemeente-indeling die in dit rapport wordt gehanteerd. Gekozen is voor een indeling van:

- Kleine gemeenten met 0-25 overeenkomsten in 2003;
- Middelgrote gemeenten met tussen 26 en 150 overeenkomsten in 2003;
- Grote gemeenten met meer dan 150 overeenkomsten in 2003;
- De G4 gemeenten Amsterdam, den Haag, Rotterdam en Utrecht.

G4-gemeenten	Amsterdam Den Haag	Rotterdam Utrecht	
Grote gemeenten met meer dan 150 overeenkomsten	s-Hertogenbosch Alkmaar Almelo Almere Amersfoort Apeldoorn Arnhem Breda Delft	Deventer Dordrecht Eindhoven Enschede Gouda Groningen Haarlem Haarlemmermeer Hilversum	Leeuwarden Leiden Lelystad Nijmegen Roosendaal Schiedam Tilburg Venlo Zaanstad
Middelgrote gemeenten met meer dan 25 en minder dan 150 overeenkomsten	Alphen aan de Rijn Amstelveen Baarn Barneveld Bemmel Bergen op Zoom Best Beverwijk Boxtel Brunssum Bussum Capelle aan den IJssel Culemborg Cuyk De Bilt De Ronde Venen Delfzijl Den Helder Diemen Doetinchem Dongen Dongeradeel Dronten Echt Ede Emmen Epe Etten Leur Geldrop Goes Gorinchem Hardenberg	Heerenveen Heerhugowaard Heerlen Hellevoetsluis Helmond Hengelo (0) Hof van Twente Hoogeveen Hoogezand/Sappemeer Hoorn Houten Huizen IJsselstein Kampen Kerkrade Landgraaf Leerdam Leiderdorp Leidschendam-Voorburg Maarssen Maassluis Maastricht Middelburg Nieuwegein Nijkerk Noordoostpolder Oldenzaal Oosterhout Oss Oud Beijerland Overbetuwe Papendrecht	Rheden Ridderkerk Rijswijk Roermond Schouwen-Duiveland Sittard-Geleen Sliedrecht Smallingerland Soest Spijkenisse Stadskanaal Terneuzen Tiel Uithoorn Veenendaal Veghel Veldhoven Venray Vlaardingen Vlissingen Waalwijk Wageningen Weert Weesp Wijchen Wijk bij Duurstede Woerden Zeist Zevenaar Zoetermeer Zutphen Zwijndrecht/Heerjansdam

Middelgrote gemeenten	Harderwijk Heemskerk	Purmerend Renkum	Zwolle
Kleine gemeenten met minder dan 25 overeenkomsten	Aa en Hunze Aalburg Aalsmeer Aalten Abcoude Achtkarspelen Alblasserdam Albrandswaard Alkemade Alphen-Chaam Ambt Montfort Ameland Amerongen Andijk Angerlo Anna Paulowna Appingedam Arcen en Velden Assen Asten Baarle-Nassau Barendrecht Bathmen Bedum Beek Limburg Beemster Beesel Bellingwedde Bennebroek Bergambacht Bergeijk Bergen Bergen LB Bergh Bergschenhoek Berkel en Rodenrijs Bernheze Bernisse Beuningen Binnenmaas Bladel Blaricum Bleiswijk Bloemendaal Boarnsterhim Bodegraven Boekel Bolsward Borculo Borger - Odoorn Borne Borsele Boskoop Boxmeer Breukelen Brielle Brummen Bunnik Bunschoten	Hattem Heel Heemstede Heerde Heeze-Leende Heiloo Helden Hellendoorn Hendrik Ido Ambacht Hengelo (Gld) het Bildt Heumen Heusden Heythuysen Hillegom Hilvarenbeek Horst aan de Maas Hulst Hummelo en Keppel Hunsel Jacobswoude Kapelle Katwijk Kessel Kollumerland c.a. Korendijk Krimpen aan den IJssel Laarbeek Landert Landsmeer Langedijk Laren Leek Leersum Leeuwarderadeel Lemsterland Leusden Lichtenvoorde Liemeer Liesveld Lingewaal Lisse Lith Littenseradiel Lochem Loenen Loon op Zand Lopik Loppersum Losser Maarn Maasbracht Maasbree Maasdonk Maasdriel Maasland Margraten Marum Medemblik	Renswoude Reusel-De Mierden Rhenen Rijnsburg Rijnwaarden Rijnwoude Rijssen Roerdalen Roggel en Neer Rozenburg Rozendaal Rucphen Ruurlo Sassenheim Schagen Scheemda Schermer Scherpenzeel Schiermonnikoog Schijndel Schinnen Schipluiden Schoonhoven Sevenum s-Gravendeel 's-Gravenzande Simpelveld Skarsterlen Slochteren Sluis Aardenburg Sneek Someren Son en Breugel St Michielsgestel St. Oedenrode St.Anthonis Staphorst Stede Broec Steenbergen Steenderen Steenwijk Stein Strijen Swalmen Ten Boer Ter Aar Terschelling Texel Tholen Thorn Tubbergen Twenterand Tynaarlo Tytsjerksteradiel Ubbergen Uden Uitgeest Urk Vaals

Kleine gemeenten met minder dan 25 overeenkomsten	Buren	Meerlo Wanssum	Valkenburg ad Geul
	Castricum	Meerssen	Valkenburg Zh
	Coevorden	Meijel	Valkenswaard
	Cranendonck	Menaldumadeel	Veendam
	Cromstrijen	Menterwolde	Veere
	Dalfsen	Meppel	Velsen
	Dantumadeel	Middelharnis	Venhuizen
	De Marne	Midden Drenthe	Vianen
	De Wolden	Mierlo	Vlagtwedde
	DeLier	Mill en St Hubert	Vlieland
	Deurne	Millingen a d Rijn	Vlist
	Didam	Moerdijk	Voerendaal
	Dinkelland	Monster	Voorhout
	Dinxperlo	Montfoort	Voorschoten
	Dirksland	Mook en Middelaar	Voorst
	Doesburg	Moordrecht	Vorden
	Doorn	Muiden	Vught
	Drechterland	Naaldwijk	Waalre
	Driebergen-Rijsenburg	Naarden	Waddinxveen
	Drimmelen	Neder-Betuwe	Warmond
	Druten	Nederlek	Warnsveld
	Duiven	Nederweert	Wassenaar
	Edam-Volendam	Neede	Wateringen
	Eemnes	Neerijnen	Waterland
	Eemsmond	Niedorp	Wehl
	Eersel	Nieuwerkerk aan den IJssel	Werkendam
	Eibergen	Nieuwkoop	Wervershoof
	Eijsden	Nieuw-Lekkerland	West Maas en Waal
	Elburg	Nijefurd	Wester-Koggenland
	Enkhuizen	Noord Beveland	Westerveld
	Ermelo	Noordenveld	Westervoort
	Ferwerderadiel	Noorder-Koggenland	Weststellingwerf
	Franekeradeel	Noordwijk	Westvoorne
	Gaasterlen-Sleat	Noordwijkerhout	Wierden
	Geertruidenberg	Nuenen	Wieringen
	Geldermalsen	Nunspeet	Wieringermeer
	Gemert-Bakel	Nuth	Wijdemeren
	Gendringen	Obdam	Winschoten
	Gennep	Oegstgeest	Winseradiel
	Giessenlanden	Oirschot	Winsum
	Gilze en Rijen	Oisterwijk	Winterswijk
	Goedereede	Oldebroek	Wisch
	Goirle	Olst-Wijhe	Woensdrecht
	Gorssel	Ommen	Wognum
	Graafstroom	Onderbanken	Wormerland
	Graft de Rijp	Oostflakkee	Woudenberg
	Grave	Ooststellingwerf	Woudrichem
	Groenlo	Oostzaan	Wymbritseradiel
	Groesbeek	Opmeer	Zaltbommel
	Grootegast	Opsterland	Zandvoort
	Gulpen-Wittem	Ouder Amstel	Zederik
	Haaksbergen	Ouderkerk	Zeevang
	Haaren	Oudewater	Zeewolde
	Haarlemmerliede c.a.	Pekela	Zelhem
	Haelen	Pijnacker/Nootdorp	Zevenhuizen-Moerkapelle
	Halderberge	Putten	Zijpe
	Hardinxveld Giessendam	Raalte	Zoeterwoude
	Haren GN	Reeuwijk	Zuidhorn
	Harenkarspel	Reiderland	Zundert
	Harlingen	Reimerswaal	Zwartewaterland

C De vragenlijst

INHOUDELIJK VERSLAG NIEUWKOMERS 2003

Versie 1.0

4 december 2003

Het inhoudelijk verslag Nieuwkomers 2004 bestaat uit 5 delen:

1. Instroom en bereik nieuwkomers
2. Overeenkomsten en trajecten
3. Kenmerken deelnemers
4. Afronding en uitval
5. Toetsresultaten

1. INSTROOM EN BEREIK NIEUWKOMERS

1a Aantal meldingsplichtige nieuwkomers

Aantal nieuwkomers, die in 2003 meldingsplichtig zijn geworden.

	Nieuwkomer	Totaal
Aantal meldingsplichtige nieuwkomers		

1b Bereik nieuwkomers

Bereik van de nieuwkomers die in 2003 meldingsplichtig zijn geworden.

	Nieuwkomer	Totaal
Hoeveel nieuwkomers hebben aan de meldingsplicht voldaan door zich te melden voor het inburgeringsonderzoek?		
Hoeveel nieuwkomers hebben aan de meldingsplicht voldaan door een ontheffing aan te vragen?		
Hoeveel nieuwkomers hebben niet aan de meldingsplicht voldaan?		
Totaal		

1c Aantal verleende ontheffingen voor onbepaalde tijd

Aantal ontheffingen voor onbepaalde tijd verleend in 2003.

	Nieuwkomer	Totaal
Aantal ontheffingen voor onbepaalde tijd		

2. OVEREENKOMSTEN EN TRAJECTEN

2a Overeenkomsten

Aantal overeenkomsten verdeeld naar doel, afgesloten in 2003.

	Nieuwkomer	Totaal
Professioneel		
Educatief		
Sociaal		
Totaal		

2b Volledig vrijstellende beschikkingen

Aantal volledig vrijstellende beschikkingen voor nieuwkomers, afgegeven in 2003.

	Nieuwkomer	Totaal
Aantal volledig vrijstellende beschikkingen voor nieuwkomers		

2c Voorgenomen aantal uren educatie

Totaal aantal uren educatie van het traject zoals opgenomen in de overeenkomsten, die zijn afgesloten in 2003.

	Nieuwkomer	Totaal
0		
1 – 199		
200 - 399		
400 – 599		
600 – 799		
800 of meer		
Onbekend		
Totaal		

3. KENMERKEN DEELNEMERS

3a Doelgroep nieuwkomers

Onderverdeling van de nieuwkomers naar doelgroep met wie een overeenkomst is afgesloten in 2003.

	Man	Vrouw	Totaal
Nieuwkomers met Nederlandse nationaliteit			
Gezinsvormers/- herenigers			
Voormalige asielzoekers			
Geestelijke bedienaar			
Onbekend			
Totaal			

3b Opleidingsniveau

Opleidingsniveau van de nieuwkomer met wie een overeenkomst is afgesloten in 2003.

	Nieuwkomer	Totaal
Analfabeet		
Lees- en schrijfvaardig		
Laag opgeleid		
Middelbaar opgeleid		
Hoog opgeleid		
Onbekend		
Totaal		

3c Land van herkomst

Land van herkomst van de nieuwkomer met wie een overeenkomst is afgesloten 2003.

	Nieuwkomer	Totaal
Marokko		
Turkije		
Suriname		
Nederlandse Antillen en Aruba		
Irak		
Iran		
Afghanistan		
Somalië		
Zuid-Europa		
Oost-Europa		
Overig Latijns Amerika		
Overig Afrika		
Overig Azië		
Overig		
Onbekend		
Totaal		

3d Leeftijd

Leeftijd van de nieuwkomer met wie een overeenkomst is afgesloten in 2003.

	Nieuwkomer	Totaal
< 20		
20-29		
30-39		
40-49		
50-59		
>59		
Onbekend		
Totaal		

4. AFRONDING EN UITVAL

4a Afgeronde trajecten

Aantal afgeronde trajecten in 2003, verdeeld naar startjaar (=jaar van de overeenkomst).

Startjaar	Nieuwkomer	Totaal
2003		
2002		
2001		
2000 of eerder		
Totaal		

4b Blijft in traject

Aantal nieuwkomers dat na 31 december 2003 nog in het traject blijft, verdeeld naar startjaar (=jaar van de overeenkomst).

Startjaar	Nieuwkomer	Totaal
2003		
2002		
2001		
2000 of eerder		
Totaal		

4c Uitval

Aantal nieuwkomers dat in 2003 is uitgevallen, verdeeld naar startjaar (=jaar van de overeenkomst).

Startjaar	Nieuwkomer	Totaal
2003		
2002		
2001		
2000 of eerder		
Totaal		

4d Reden van uitval

Aantal nieuwkomers, dat in 2003 is uitgevallen, verdeeld naar reden.

Reden uitval	Nieuwkomer	Totaal
Werk		
Zwangerschap		
Geen motivatie		
Geen kinderopvang		
Langdurig ziek/overlijden		
Intergemeentelijke verhuizing		
Geen passend aanbod		
Overig		
Onbekend		
Totaal		

5. TOETSRESULTATEN

5a Verklaringen van de onderwijsinstelling

Aantal verklaringen van de onderwijsinstelling dat in 2003 voor nieuwkomers is uitgereikt.

Startjaar	Nieuwkomer	Totaal
2003		
2002		
2001		
2000 of eerder		
Totaal		

5b Lezen

Toename van de beheersing van de vaardigheid lezen van de nieuwkomers die hun traject hebben afgerond in 2003.

Van startniveau naar eindniveau	Nieuwkomer	Totaal
Van 0 naar		
0		
1		
2		
3		
Hoger		
Van 1 naar		
1		
2		
3		
Hoger		
Van 2 naar		
2		
3		
Hoger		
Van 3 naar		
3		
Hoger		
Totaal		

5c Schrijven

Toename van de beheersing van de vaardigheid schrijven van de nieuwkomers die hun traject hebben afgerond in 2003.

Van startniveau naar eindniveau	Nieuwkomer	Totaal
Van 0 naar		
0		
1		
2		
3		
Hoger		
Van 1 naar		
1		
2		
3		
Hoger		
Van 2 naar		
2		
3		
Hoger		
Van 3 naar		
3		
Hoger		
Totaal		

5d Spreken

Toename van de beheersing van de vaardigheid spreken van de nieuwkomers die hun traject hebben afgerond in 2003.

Van startniveau naar eindniveau	Nieuwkomer	Totaal
Van 0 naar		
0		
1		
2		
3		
Hoger		
Van 1 naar		
1		
2		
3		
Hoger		
Van 2 naar		
2		
3		
Hoger		
Van 3 naar		
3		
Hoger		
Totaal		

5e Luisteren

Toename van de beheersing van de vaardigheid luisteren van de nieuwkomers die hun traject hebben afgerond in 2003.

Van startniveau naar eindniveau	Nieuwkomer	Totaal
Van 0 naar		
0		
1		
2		
3		
Hoger		
Van 1 naar		
1		
2		
3		
Hoger		
Van 2 naar		
2		
3		
Hoger		
Van 3 naar		
3		
Hoger		
Totaal		